

Projekt

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY ZEBRZYDOWICE**

z dnia ..... 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 i 1572) , art. 16b ust. 1, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283) **Rada Gminy Zebrzydowice uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zebrzydowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
do uchwały nr
Rady Gminy Zebrzydowice
z dnia

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZEBRZYDOWICE NA LATA 2025-2030**

Zebrzydowice 2024

SPIS TREŚCI:

I.	WSTĘP	2
II.	METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	4
III.	PODSTAWY PRAWNE ORAZ ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM, A TAKŻE UWANKOWANIAM I REGIONALNYMI I LOKALNYMI	5
IV.	CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	7
1.	CHARAKTERYSTYKA GMINY ZEBRZYDOWICE	7
2.	DEMOGRAFIA	7
3.	SYTUACJA MIESZKANIOWA	10
4.	EDUKACJA I WYCHOWANIE	10
5.	KULTURA, SPORT I REKREACJA	11
6.	OPIEKA ZDROWOTNA	11
7.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	12
8.	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	12
9.	GMINNY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ	12
9.1.	UBÓSTWO	13
9.2.	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	15
9.3.	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	18
9.4.	PRZEMOC DOMOWA	23
9.5.	UZALEŻNIENIE OD ALKOHOLU	24
9.6.	BEZROBOCIE	26
9.7.	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	28
9.8.	BEZDOMNOŚĆ	29
10.	DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ZEBRZYDOWICE	30
10.1	UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE	30
10.2.	CYBERPRZEMOC	33
10.3.	UZALEŻNIENIE OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH	35
11.	BADANIE ANKIETOWE	36
V.	ANALIZA SWOT	46
VI.	WNIOSKI Z DIAGNOZY – OKREŚLENIE KLUCZOWYCH PROBLEMÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ	48
VII.	MISJA I CELE GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	49
1.	MISJA POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY ZEBRZYDOWICE	49
2.	CELE STRATEGII	50
VIII.	MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	61
IX.	ZMIANY I AKTUALIZACJE	62

I. WSTĘP.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi lokalny element polityki społecznej państwa. Jest dokumentem, który określa oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do kwestii rozwiązywania problemów społecznych.

Obowiązek tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, na mocy którego, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W myśl art. 16b ust. 2 cytowanej ustawy strategia winna zawierać w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowanych
  - d) wskaźników realizacji działań.

Po okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zebrzydowice na lata 2018-2024 nadszedł czas na wytyczenie nowych kierunków i zadań służących niwelowaniu niepożądanych zjawisk społecznych oraz wzmocnieniu mechanizmów dokonywania pozytywnych zmian.

Niniejsza Strategia jest wieloletnim dokumentem programowym, który posiada ścisłą korelację z kluczowymi dokumentami planistycznymi na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim.

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych lub zminimalizowania ich skutków.

Strategia wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Zebrzydowice oraz ich potrzeby. Jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych.

Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do ich integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie różnych form wsparcia w tym specjalistycznego, realizowanego w formie indywidualnej jak i grupowej, rozwoju świadczeń usługowych i rzeczowych oraz współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Tym samym przyjęcie Strategii, jej wdrożenie oraz monitoring i nadzór nad realizacją, a następnie ewaluacja pozwolą na rozwiązanie czy chociaż częściowe ograniczenie uciążliwości problemów społecznych, które są obecne w życiu mieszkańców Gminy Zebrzydowice.

Przyjmując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025 - 2030 władze Gminy Zebrzydowice podejmują obietnice aktywnej działalności sprzyjającej wspieraniu mieszkańców gminy w przezwyciężaniu problemów społecznych oraz ciągłej aktywności na rzecz uczynienia obszaru gminy miejscem przyjaznym i atrakcyjnym dla wszystkich mieszkańców oraz osób chcących związać swoje życie osobiste i zawodowe z Gminą Zebrzydowice.

II. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII.

1. Diagnoza sytuacji.

Pierwszym etapem opracowania Strategii jest dokonanie analizy bieżącej sytuacji, występujących problemów, słabości, przeszkód lecz także mocnych stron i potencjału gminy. Weryfikacja umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących na terenie gminy.

Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, sprawozdań, danych demograficznych, gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonego na terenie gminy badania ankietowego, w tym diagnozy problemów społecznych.

Dodatkowym sposobem na określenie sytuacji jest analiza SWOT, wskazująca na mocne i słabe strony gminy oraz występujące szanse i zagrożenia.

2. Sformułowanie misji Strategii.

Misja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest głównym celem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji pojedynczych, szczegółowych celów i zadań w niej wskazanych.

3. Określenie celów szczegółowych i zadań.

W następstwie prawidłowo przeprowadzonej diagnozy możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy.

Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

4. Wskazanie sposobu wdrażania i ewaluacji i Strategii.

Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym wytyczone cele będą realizowane w trakcie okresu obowiązywania Strategii

Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu prowadzona winna być ewaluacja, umożliwiająca ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

III. PODSTAWY PRAWNE ORAZ ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM, A TAKŻE UWANKOWANIAM I REGIONALNYMI I LOKALNYMI.

1. Zgodność z prawodawstwem krajowym.

Jak wskazano na wstępie obowiązek opracowania Strategii wynika wprost z ustawy z dnia 12 marca 2014 o pomocy społecznej, gdzie działanie to zostało sklasyfikowane jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Poza wskazanym zapisem Strategia zgodna jest z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową oraz samorządową określone obowiązki. Działania określone w strategii opierają się na postanowieniach takich krajowych aktów prawnych jak:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym;
- 2) ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych;
- 3) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- 4) ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- 5) ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;
- 6) ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- 7) ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 8) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 9) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- 10) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- 11) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 12) ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty ;
- 13) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 14) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 15) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- 16) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 17) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny;
- 18) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- 19) ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;

2. Zgodność z dokumentami programowymi.

Poza obowiązującymi, krajowymi aktami prawnymi Strategia wpisuje się także w istniejące dokumenty programowe na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

1) dokumenty europejskie i krajowe:

- a) „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej;
- b) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem;
- c) Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia;
- d) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków;
- e) Strategia Demograficzna 2040;
- f) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- g) Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- h) Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- i) Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- j) Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035.

2) dokumenty regionalne:

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2030 są:

- a) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”;
- b) Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030;
- c) Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2017-2025;
- d) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Cieszyńskim na lata 2024-2029.

IV. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.

12.CHARAKTERYSTYKA GMINY ZEBRZYDOWICE.

1) Położenie geograficzne Gminy.

Gmina Zebrzydowice jest gminą wiejską, położoną w południowej Polsce, na terenie województwa śląskiego, powiat cieszyński, nad rzeką Piotrówka, w bramie Morawskiej.

2) Obszar Gminy Zebrzydowice.

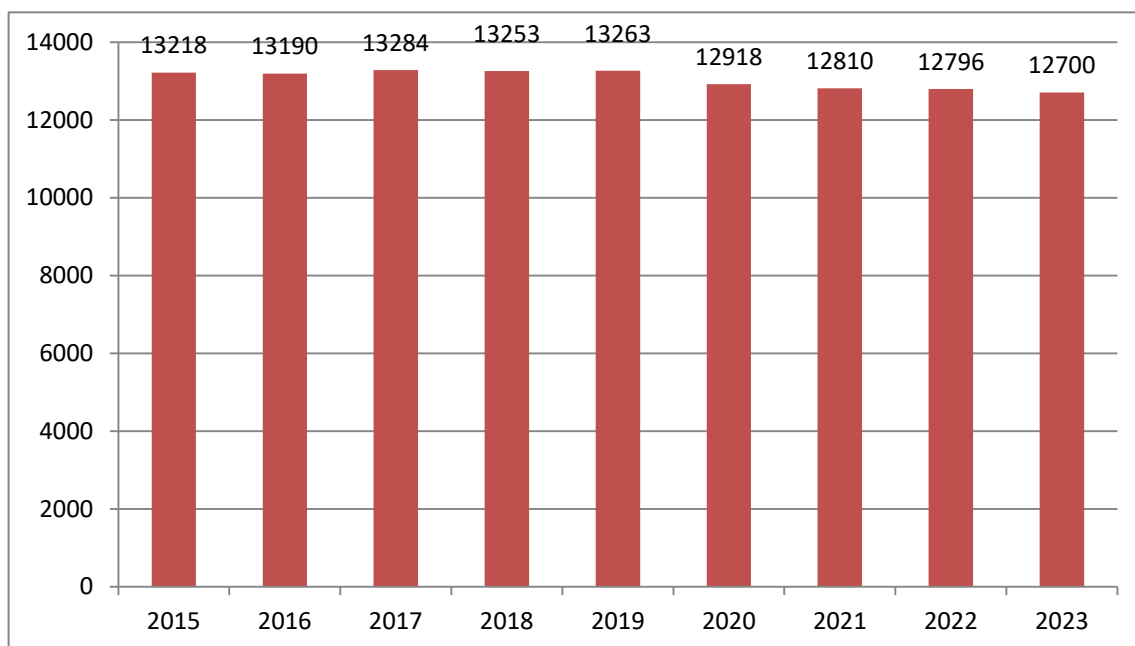
Powierzchnia gminy wynosi 41,68 ha i zajmuje 5,7% powierzchni powiatu cieszyńskiego. W skład gminy wchodzi cztery miejscowości:

- a) Zebrzydowice,
- b) Kończyce Małe,
- c) Kaczyce,
- d) Markłowice Górne.

13.DEMOGRAFIA.

W roku 2023 (wg stany na dzień 31-12-2023 r.) liczba ludności zamieszkującej w gminie Zebrzydowice, wg danych GUS wyniosła 12 700. Począwszy od roku 2020 zaobserwować można stale postępujący spadek ogólnej liczby mieszkańców gminy.

Dane dotyczące liczby mieszkańców Gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023 przedstawiono na wykresie poniżej.

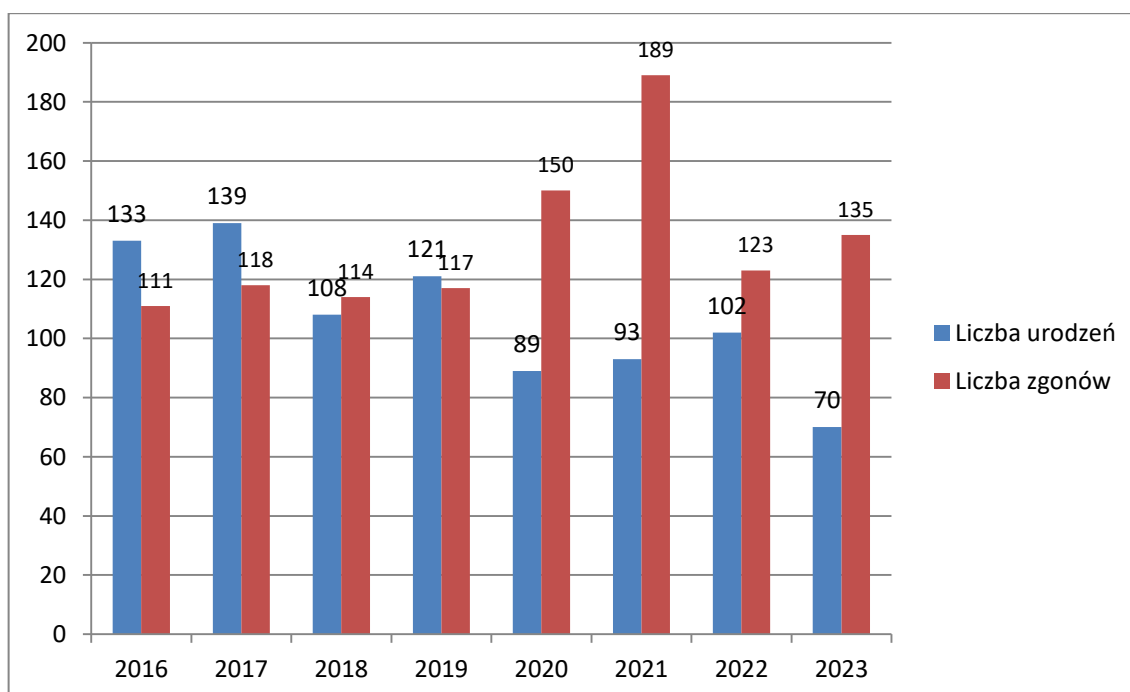

Wykres1. Liczba mieszkańców Gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wskazano na powyższym wykresie począwszy od roku 2020 zaobserwować można spadek liczby ludności zamieszkałej na terenie gminy. Nie sposób nie zweryfikować tej sytuacji jako niezwykle istotny problem. Roku 2020 dotyczy także łatwy do zauważenia znaczny spadek liczby mieszkańców w stosunku do roku poprzedniego. Sytuacja ta prawdopodobnie powiązana była z pandemią COVID-19.

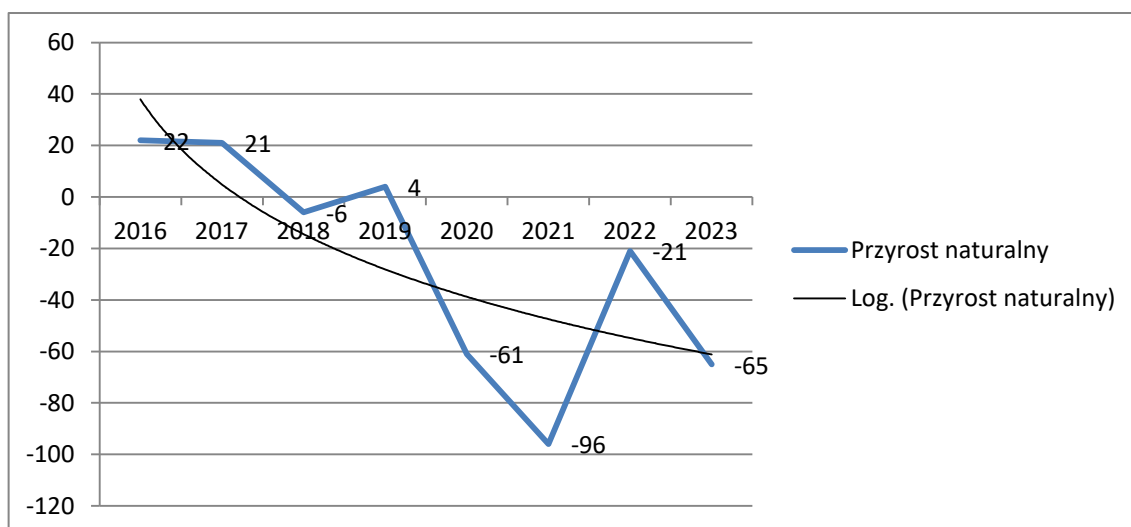
Spadek liczby mieszkańców wiąże się z występującym ubytkiem naturalnym tj. liczbą zgonów przekraczającą liczbę urodzeń. W przypadku środowisk wiejskich sytuacja ta może być również powiązana z migracją zarobkową do większym miast. Nie mniej jednak problem malejącej liczby urodzeń dotyczy terytorium całego kraju i nie jest – w przypadku Gminy Zebrzydowice – kwestią odosobnioną.

Na wykresie poniżej zaprezentowane zostało zestawienie liczby urodzeń w stosunku do liczby zgonów.

Wykres 2. Liczba urodzeń w zestawieniu do liczby zgonów w latach 2016-2023, źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS.

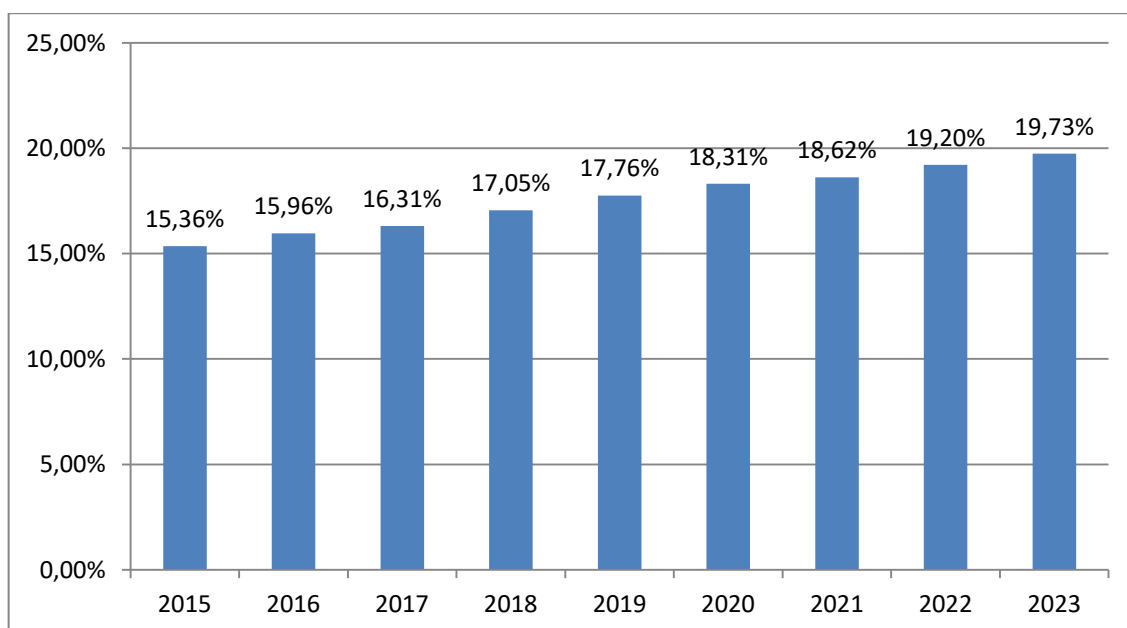
Na kolejnym wykresie, przedstawiono dane dotyczące przyrostu naturalnego, zgodnie z którym zaobserwować można, począwszy od roku 2020, występujący ubytek naturalny (liczba zgonów przewyższająca wartość urodzeń).

Wykres 3. Dane dotyczące przyrostu naturalnego, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

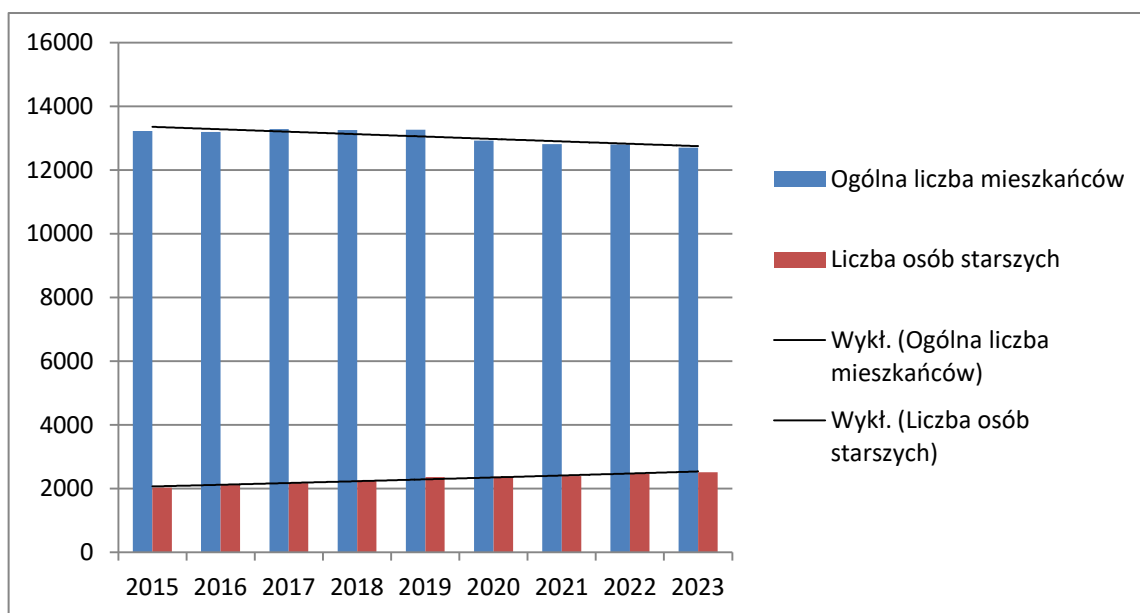
Ubytek naturalny bezpośrednio prowadzi do starzenia się społeczeństwa, które negatywnie wpływa na wiele sfer jego funkcjonowania, takich jak system opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, osłabia rynek pracy czy też powoduje destabilizację systemu emerytalnego.

W Gminie Zebrzydowice regularnie rośnie odsetek osób starszych (65+) w ogólnej liczbie mieszkańców. Sytuację tę zobrazowano na wykresie poniżej. Wartości wyrażone zostały w procentach.

Wykres 4. Procentowy udział osób 65+ w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2015 – 2023, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

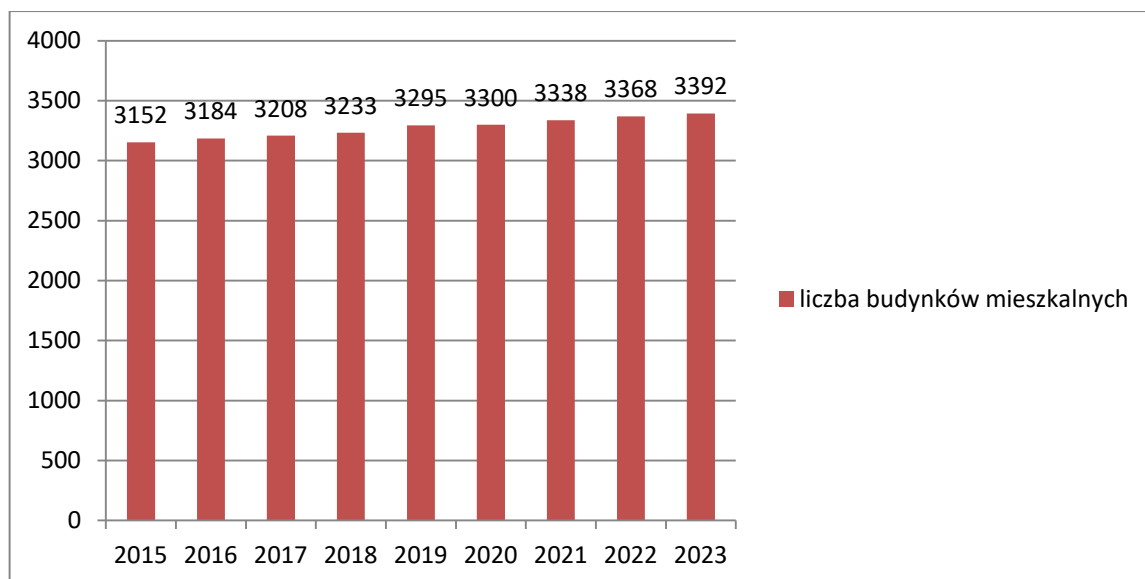
Proces starzenia się społeczeństwa przedstawiony został również na poniższym wykresie, na którym zestawiono ogólną liczbę mieszkańców gminy oraz osób w wieku starszym (65+).

Wykres 5. Zestawienie liczby osób starszych z ogólną liczbą mieszkańców gminy, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

14. SYTUACJA MIESZKANIOWA.

Na wykresie poniżej zaobserwować można liczbę budynków mieszkalnych na terenie gminy. Można zauważyć, że w gminie z roku na rok rośnie liczba budynków mieszkalnych.

Wykres 6. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

15. EDUKACJA I WYCHOWANIE

Baza oświatowa gminy Zebrzydowice w głównej mierze od wielu lat opiera się na 4 szkołach podstawowych: w Zebrzydowicach, Markłowicach Górnych, Kaczycach i Kończycach Małych. Są to placówki publiczne natomiast organem prowadzącym jest gmina.

Na terenie gminy funkcjonuje także Gminne Przedszkole Publiczne w Zebrzydowicach z 3 oddziałami: w Kaczycach, Kończycach Małych oraz Markłowicach Górnych. Dodatkowo w miejscowości Zebrzydowice funkcjonuje placówka przedszkolna prowadzona przez podmiot prywatny.

Na terenie gminy brak jest placówek opieki dla dzieci do lat trzech.

16.KULTURA, SPORT I REKREACJA.

Działalność kulturalna na terenie Gminy koncentruje się głównie w Gminny Ośrodku Kultury w Zebrzydowicach. W strukturę organizacyjną GOK wchodzi: Świetlica Kaczyce Dom Ludowy, Świetlica Markłowice Górne, Świetlica Kończyce Małe.

GOK realizuje swoje cele statutowe poprzez aktywną pracę z dziećmi oraz dorosłymi mieszkańcami gminy prowadząc działania w dziedzinach muzyki, tańca, plastyki, rękodzieła artystycznego, folkloru, a także rozrywki i rekreacji.

Dodatkowym atutem GOK jest baza lokalowa, w przypadku Zebrzydowic i Kończyc Małych, mieszcząca się w atrakcyjnych turystycznie, zabytkowych obiektach gminy.

Upowszechnianie wiedzy i kultury w gminie Zebrzydowice jest również zadaniem Gminnej Biblioteki Publicznej oraz jej 2 filii bibliotecznych w miejscowościach: Kaczyce, Kończyce Małe.

Na terenie Gminy Zebrzydowice działalność sportową prowadzą 3 kluby piłkarskie: KKS Spójnia Zebrzydowice, LKS Kończyce Małe oraz GKS Kaczyce. Dużym atutem jest baza sportowa gminnych szkół wyposażonych w boiska typu „Orlik” oraz hale sportowe. Dodatkowo Szkoła Podstawowa w Zebrzydowicach dysponuje krytą pływalnią.

17.OPIEKA ZDROWOTNA.

Na terenie Gminy Zebrzydowice zadanie związane ze sprawowaniem opieki zdrowotnej nad mieszkańcami pełnią cztery placów tj.

- a) Praktyka Grupowa Lekarzy „Zdrowie” S.C. – Kaczyce
- b) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Pogwizdowie – Kończyce Małe.
- c) Przychodnia Panda Med. Zebrzydowice
- d) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Trimed w Zebrzydowicach.

Przedstawione powyżej podmioty realizują w głównej mierze opiekę medyczną na poziomie podstawowym. W przypadku konieczności specjalistycznych konsultacji konieczne jest skorzystanie z oferty placówek zlokalizowanych poza terenem gminy.

18.BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. W gminie Zebrzydowice o bezpieczeństwo i porządek dbają funkcjonariusze z Komisariatu Policji w Zebrzydowicach – Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie, wraz z dzielnicowymi przydzielonymi do konkretnych obszarów Gminy. Policjanci poza pełnieniem obowiązków z zakresu swojej podstawowej służby, podejmują również działalność profilaktyczną na terenie Gminy skierowaną w szczególności do osób starszych oraz dzieci.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Cieszynie, a także 4 Ochotnicze Straże Pożarne, z czego 3 włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W podstawowy zakres działalności OSP wchodzi ochrona przeciwpożarowa i usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Dodatkowo członkowie jednostek OSP biorą udział również w zabezpieczeniach imprez sportowych oraz kulturalnych organizowanych na terenie Gminy.

19.DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku.

W Gminie Zebrzydowice w roku 2023 zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym było 18 organizacji pozarządowych. Na szczególną uwagę w kwestii aktywności i liczby realizowanych działań na rzecz mieszkańców zasługują: Stowarzyszenie Aktywny Senior na Granicy, Stowarzyszenie Miłośników Tej Ziemi oraz Stowarzyszenie Miłośników Końcyc Małych.

20.GMINNY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ

Część mieszkańców w konsekwencji licznych zmian zachodzących w sferze polityki gospodarczej i społecznej a także w wyniku zdarzeń losowych oraz klęskowych, doświadcza w różnym stopniu problemów życiowych o różnym nasileniu, których rozwiązania poszukują m. in. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach.

Wg stanu na koniec roku 2023 Gmina Zebrzydowice liczyła 12 700 mieszkańców (dane GUS). W tym okresie ze świadczeń w ramach systemu pomocy społecznej korzystało 146 rodzin liczących łącznie 319 osób co stanowi 2,51 % ogólnej liczby mieszkańców.

Poniższy tabela przedstawia odsetek mieszkańców korzystających ze wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej – w stosunku do ogólnej liczni osób zamieszkałych na terenie gminy w latach 2015-2023.

Lata:	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców:	13218	13190	13284	13253	13263	12918	12810	12796	12700
Liczba rodzin:	332	284	275	249	247	235	188	179	146
Liczba osób w rodzinach:	827	701	704	617	552	524	397	380	319
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (%):	6,26	5,31	5,30	4,66	4,16	4,06	3,10	3,00	2,51

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do otrzymania świadczeń w ramach systemu pomocy społecznej w roku 2023 były:

- 1) ubóstwo – 84 osób / rodziny;
- 2) długotrwała lub ciężka choroba – 74 osoby / rodziny;
- 3) niepełnosprawność – 53 osoby / rodziny;
- 4) bezrobocie – 42 osoby / rodziny;
- 5) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 41 osób / rodzin;
- 6) potrzeba ochrony macierzyństwa – 20 rodzin;
- 7) alkoholizm – 18 osób / rodzin;
- 8) bezdomność – 10 osób;
- 9) przemoc domowa – 7 rodzin;
- 10) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 3 osoby / rodziny;
- 11) narkomania – 1 osoba / rodzina.

9.1.UBÓSTWO.

Pierwszoplanowym problemem wśród rodzin objętych wsparciem przez ośrodek pomocy społecznej jest ubóstwo. Przepisy ustawy o pomocy społecznej definiują przesłankę ubóstwa jako sytuację, gdy dochód rodziny nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego.

Aktualnie kryteria dochodowe ustalone są na poziomie 767,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 600,00 zł na osobę w rodzinie.

Należy mieć na uwadze, iż dane dotyczące ubóstwa nie zawsze odzwierciedlają rzeczywistą sytuację rodzin. W praktyce często zdarzają się sytuacje gdy rzeczywisty dochód osiągany przez rodziny może znacznie się różnić od dochodu obliczonego zgodnie z art. 8 ustawy o pomocy społecznej.

Do najczęściej występujących przykładów można zaliczyć:

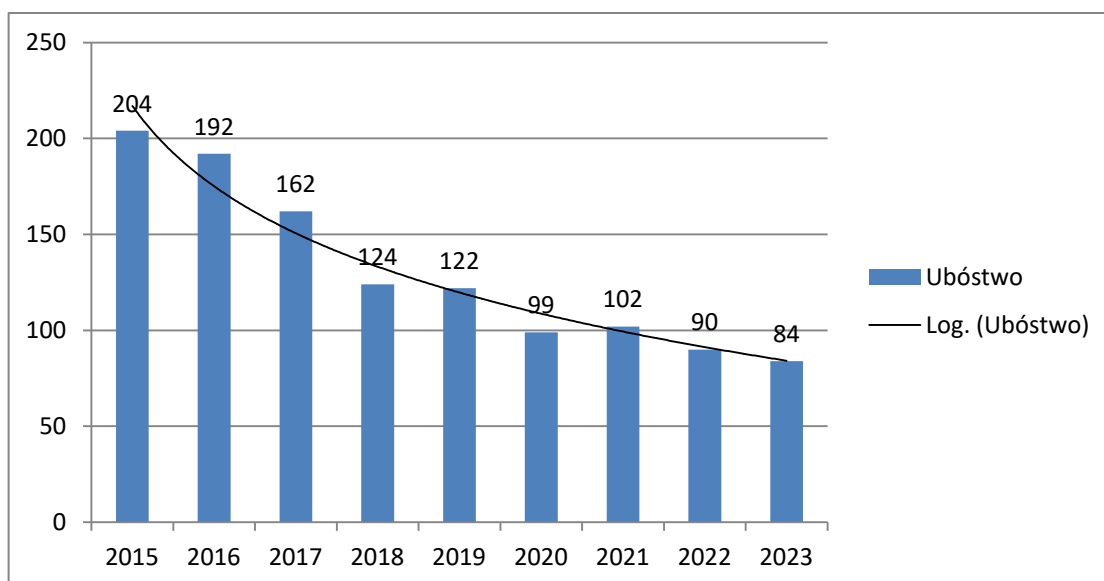
- 1) uprawnienie rodziny do świadczeń nie wliczanych przy ustalaniu dochodu na potrzeby świadczeń z pomocy społecznej np. świadczenia wychowawczego 800+ (rodzina kwalifikuje się do pomocy pieniężnej z tytułu ubóstwa pomimo faktu, że realny dochód w rodzinie jest znacznie wyższy);
- 2) egzekucję komorniczą. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, bez względu na tytuł i źródło ich utrzymania pomniejszone o:
  - miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym,
  - składki na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne,
  - kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

W praktyce, może dochodzić do sytuacji, odwrotnej niż w przypadku rodzin uprawnionych do świadczenia wychowawczego 800+, z uwagi na fakt, iż rzeczywisty dochód rodziny (po potrąceniu zobowiązań komorniczych) będzie znacznie niższy niż dochód obliczony zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (bez uwzględnienia zajęcia dokonanego przez komornika).

- 3) posiadanie gospodarstwa rolnego – zdarzają się sytuację, iż rodzina dysponuje wyjątkowo niskim dochodem. Jednocześnie w posiadaniu rodziny znajduje się wielohektarowe gospodarstwo rolne, zazwyczaj nie użytkowane z uwagi na jego niską klasę, położenie lub sytuację zdrowotną rodziny. W takich przypadkach przyjmuje się, iż z 1 hektara przeliczeniowego rodzina uzyskuje dochód w kwocie 345,00 zł miesięcznie, co może zawyżać realny dochód rodziny w stosunku do rzeczywistego przychodu – w szczególności w przypadku nieużytkowania gospodarstwa rolnego.
- 4) dochód jednorazowy. Wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej zdarzają się sytuację uzyskania jednorazowego dochodu przekraczającego pięciokrotność kryterium dochodowego (sprzedaż nieruchomości lub ruchomości, uzyskanie odszkodowania itd.). W takich sytuacjach uzyskaną kwotę dzieli się przez dwanaście i wlicza do dochodu rodziny przez dwanaście kolejnych miesięcy począwszy od miesiąca, w którym dochód uzyskano. W praktyce często oznacza to, iż pomimo, że strona nie osiąga żadnego dochodu, w związku z obliczeniem dochodu jak wyżej – przekracza ona kryterium dochodowe.

Na wykresie poniżej zaprezentowano liczbę osób/rodzin, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2015-2023 z powodu ubóstwa. Jak można zaobserwować liczba ta z roku na rok maleje.

Wykres 7. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

9.2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA.

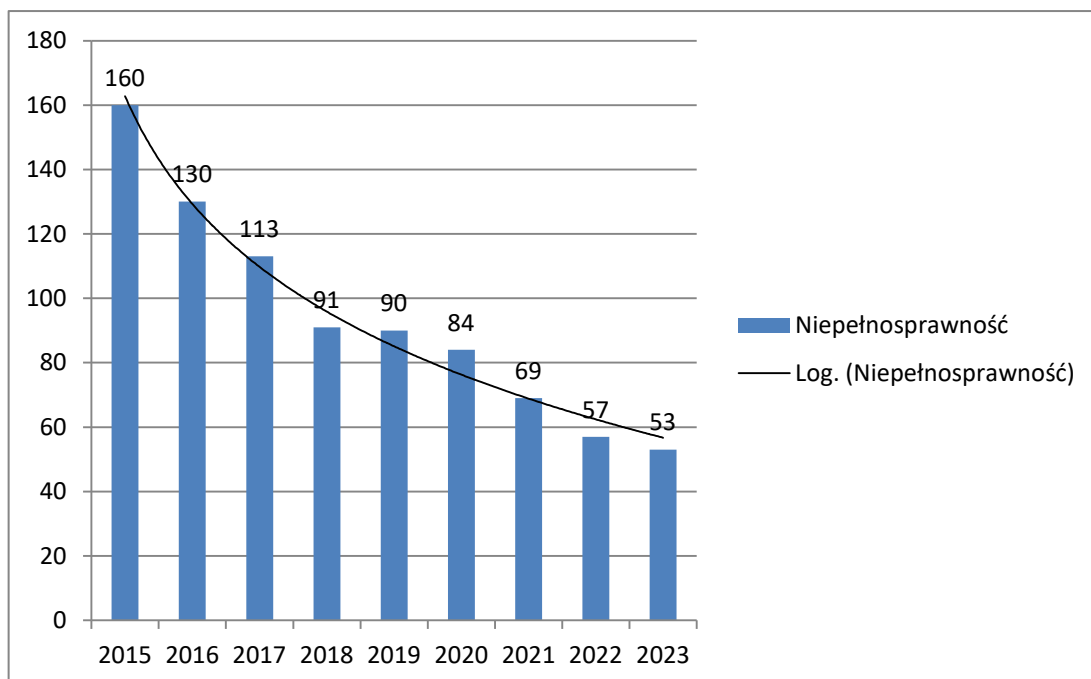
Osoby niepełnosprawne to osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie o niepełnosprawności – w przypadku osób poniżej 16 roku życia) wydane przez Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, a także osoby legitymujące się orzeczeniem wydanym przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego czy też Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Osoby niepełnosprawne napotykają na liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, przybierające często postać barier architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Często od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki do życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, czy też do systemu edukacji i kultury.

Poza w.w. utrudnieniami osoby niepełnosprawne zmagają się z nadal funkcjonującymi w społeczeństwie barierami świadomościowymi w postaci bierności, niezrozumienia, niechęci i niewiedzy wobec nich samych.

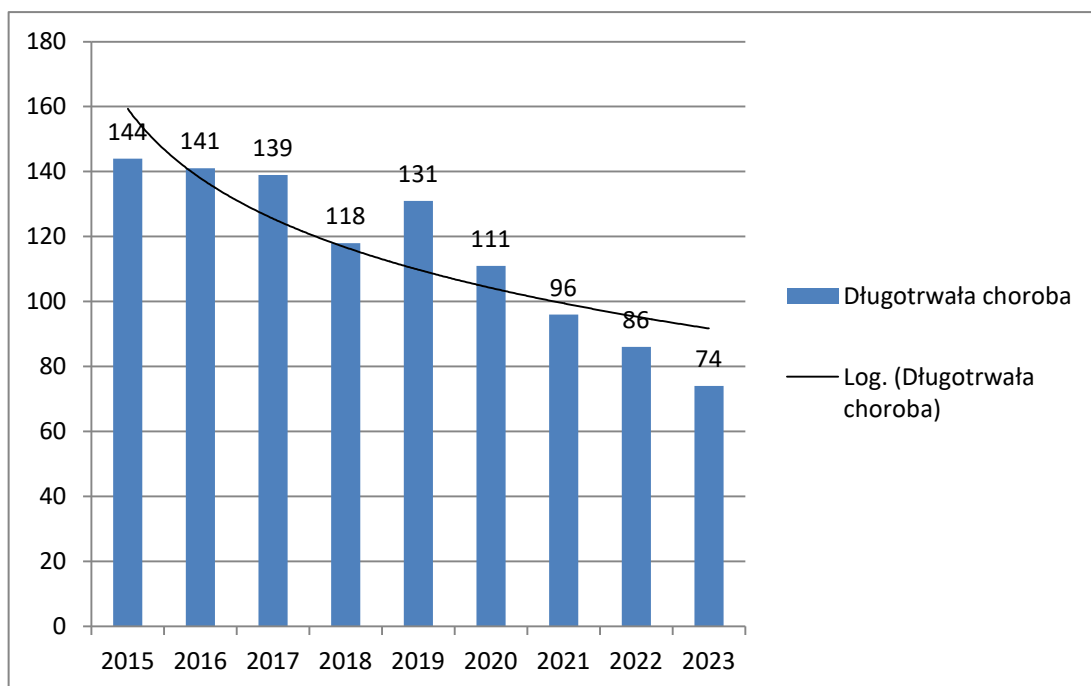
Na podobne problemy napotykają osoby długotrwale lub ciężko chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Poniższy wykres przedstawia liczbę osób/rodzin, które korzystały w latach 2015-2023 ze świadczeń z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności.

Wykres 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

Na wykresie poniżej przedstawiono liczbę rodzin korzystających ze świadczeń z systemu pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby.

Wykres 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

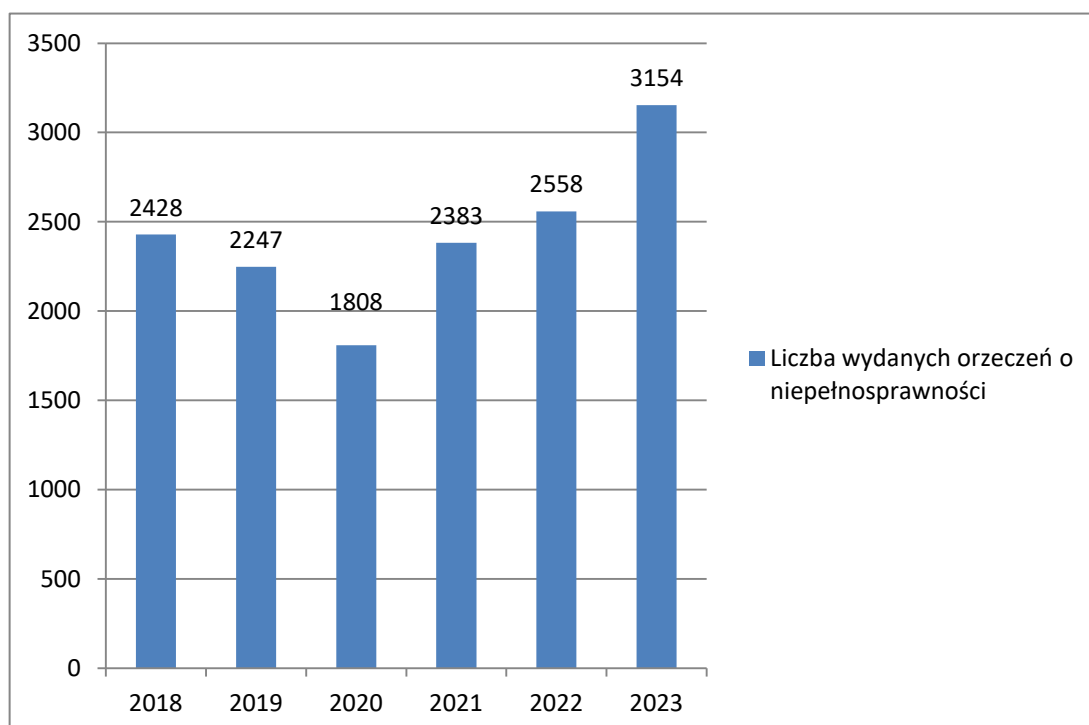
Dane przedstawione powyżej wskazują na malejącą liczbę osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej dotkniętych niepełnosprawnością lub długotrwałą chorobą. Wskazać należy jednak, że osoby niepełnosprawne korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej to tylko niewielka część tej grupy społecznej. Głównie dotyczy to osób o bardzo niskich dochodach lub bez źródła utrzymania.

Większość osób niepełnosprawnych uprawniona jest do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego np. z ZUS, KRUS, MSWIA. Wskazać należy, że w ostatnim czasie osoby niepełnosprawne zostały wsparte dodatkowymi świadczeniami jak np. świadczenie uzupełniające czy też świadczenie wspierające.

Dodatkowo, część osób pozostaje pod opieką rodziny lub korzysta ze wsparcia środowiskowego w ramach działań realizowanych przez GOPS poza systemem pomocy społecznej jak choćby Asystent Osoby Niepełnosprawnej, Opieka wytchnieniowa, teleopieka, czy też zapewnia sobie tego rodzaju wsparcie na rynku komercyjnym.

Pomimo spadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby bezdyskusyjna jest teza, że liczba osób niepełnosprawnych rośnie, co powiązane jest bezpośrednio ze starzeniem się populacji.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzeczenia o Niepełnosprawności w Cieszynie w latach 2018-2023.

Wykres 10. Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Cieszynie w latach 2018-2023, źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZON w Cieszynie.

Charakterystyczną cechą problemu niepełnosprawności, w odróżnieniu od innych jest fakt, iż nie ma działań ograniczających jego występowanie jak ma to miejsce np. w przypadku ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu. Główne działania zogniskowane wobec osób niepełnosprawnych lub dotkniętych chorobą skupiają się na minimalizowaniu negatywnych skutków tego zjawiska oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu tej grupy osób.

Przedmiotowe działania, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej opierają się o pomoc w formie pieniężnej, świadczeń w naturze jak i pomoc środowiskową. Do głównych działań środowiskowych zaliczyć można realizowaną przez pracownika socjalnego pracę socjalną oraz usługi opiekuńcze – w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – realizowane w miejscu zamieszkania osoby wymagającej tej formy wsparcia.

W ocenie autorów strategii problem niepełnosprawności stanie się kluczowym problemem społecznym nie tylko na poziomie lokalnym tj. gminnym lecz także ogólnokrajowym. Prognozuje się, że zjawisko te będzie dominować wśród osób objętych wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej. W związku ze stale wzrastającą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym z całą pewnością można stwierdzić, że zapotrzebowanie na pomoc usługową, nadzorującą oraz ciągłą i kompleksową w tym instytucjonalną wobec ludzi starszych i niepełnosprawnych będzie nieuchronnie rosnać. Zmiany wynikające ze starzenia się ludności dotyczą nie tylko społeczeństwa, ale także gospodarki i środowiska. Sposoby funkcjonowania starzejących się społeczeństw nie mogą być takie same jak społeczeństw młodych

9.3.BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

W ramach ustawy o pomocy społecznej przesłanka bezradności dzieli się na sprawy opiekuńczo-wychowawcze oraz prowadzenie gospodarstwa domowego.

Bezradność wiąże się z brakiem umiejętności zaspokajania niezbędnych potrzeb swoich oraz swoich najbliższych. W przypadku spraw opiekuńczo-wychowawczych pojęcie to związane jest z procesem wychowywania dziecka i obejmuje kwestie dotyczące zapewnienia dziecku niezbędnych warunków bytowych, a w szczególności procesów wychowawczych i opiekuńczych. Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu

przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania.

W przypadku rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi głównym narzędziem pomocowym jest współpraca z Asystentem rodziny.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

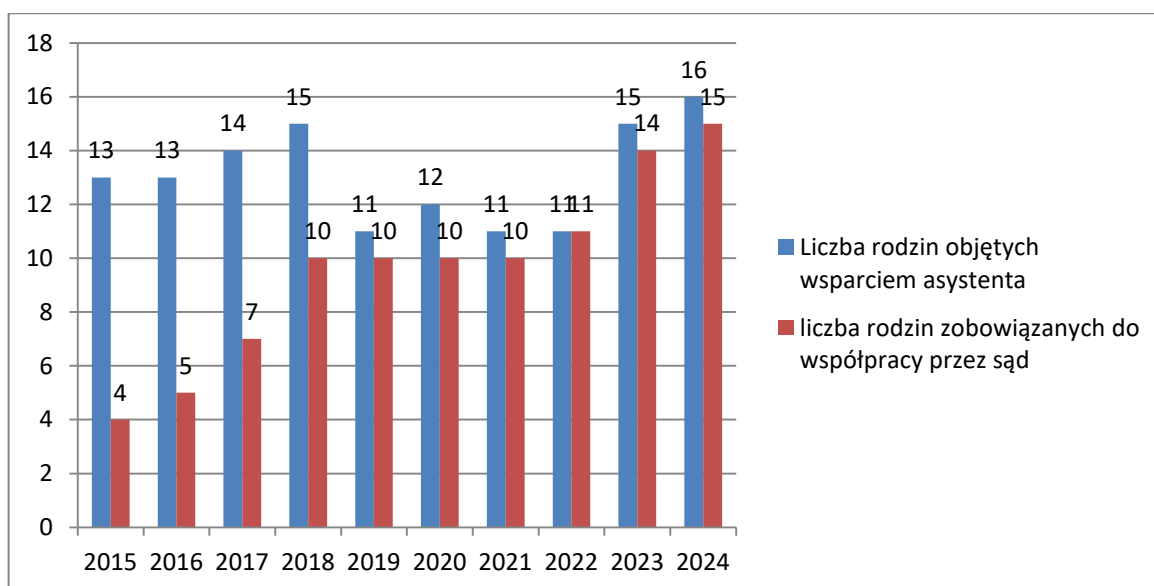
- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem";
- 15) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 16) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi ośrodka pomocy społecznej;
- 17) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 18) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 19) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 20) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z

2015 r. poz. 1390), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Praca asystenta odbywa się zawsze w miejscu zamieszkania rodziny. Pod opieką jednego asystenta nie może pozostawać więcej niż 15 rodzin. Warunki te umożliwiają intensyfikację i indywidualizację pracy z rodzinami w niwelowaniu ich trudności, błędów, braku umiejętności sprawowania właściwej opieki. Asystent uczy ekonomicznego gospodarowania budżetem domowym, wypełniania codziennych obowiązków związanych z prowadzeniem domu, utrzymywania czystości również osobistej, załatwiania spraw urzędowych, wyrabia nawyki kontaktu z placówkami opieki zdrowotnej, placówkami oświatowymi i innymi instytucjami, motywuje do podejmowania stosownych terapii, poszukiwania pracy lub uzyskania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Pomaga w sporządzaniu pism, wniosków, podań. Zachęca i uświadamia rodzinom korzyści z uzyskania wsparcia w placówkach i instytucjach działających na rzecz dzieci i rodzin.

Współpraca z asystentem może odbywać się na podstawie zgody rodziny lub zobowiązania sądowego.

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin, współpracujących z asystentem rodziny, w tym te, które został zobowiązane do współpracy przez sąd.

Wykres 11. Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta rodziny w latach 2015-2024, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

Jak można zaobserwować na wykresie powyżej, rośnie liczba rodzin, wobec których obowiązek współpracy z Asystentem rodziny orzekł sąd. Zazwyczaj ma to miejsce na wskutek przeprowadzonego przed sądem postępowania o wydanie zarządzeń opiekuńczych, wszczętego na podstawie wniosku innych organów, takich jak ośrodek pomocy społecznej, Policja czy szkoła, w przypadku gdy w opinii tych placówek dobro dziecka jest zagrożone.

Kolejną formą wsparcia realizowaną w rodzinach z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest specjalistyczne poradnictwo psychologiczne świadczone zarówno dla rodziców jak i dzieci. Mając na uwadze doświadczenie GOPS w pracy z rodzinami, ta forma wsparcia cechuje się dużą efektywnością i skutecznością w rozwiązywaniu problemów.

Nie mniej istotnym wsparciem rodzin w tym dzieci, jest funkcjonująca na terenie Kaczyc placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej – świetlica środowiskowa.

Świetlica, działała w okresie nauki szkolnej od poniedziałku do piątku w godzinach: od 13 do 18, a w czasie wakacji od 9 do 14.

W zajęciach świetlicowych uczestniczy jednocześnie do 15 wychowanków w różnym wieku, od 6 do 16 lat. Jest to grupa mieszana, w skład której wchodzi zarówno dziewczyny jak i chłopcy.

Praca z rodzinami jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Objęcie rodziny wsparciem asystenta nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W sytuacji, gdy pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej stanowi zagrożenie dla jego bezpieczeństwa lub życia, koniecznym staje się odseparowanie go i umieszczenie w pieczy zastępczej. Akty prawne m.in. takie jak kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej czy też ustawa o Policji nakazują określonym służbom podejmowanie działań zabezpieczających dziecko. Rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub te prawa zostają im ograniczone. Sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną.

Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie rodzinnej (rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka) lub instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne).

Na przestrzeni ostatnich lat liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, które przed umieszczeniem zamieszkiwały na terenie Gminy Zebrzydowice kształtowała się następująco:

Lata:	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej:	13	13	17	19	18	18	13	16	16
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy w danym roku:	2	2	5	6	0	0	1	4	3

Należy zaznaczyć, iż użyty powyżej zwrot „umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej” dotyczy zarówno dzieci odebranych rodzicom biologicznym z uwagi na zagrożenie ich życia i zdrowia, w tym w trybie interwencyjnym, jak i dzieci, które np. wychowywane były przez dziadków na wskutek między innymi nieuczestniczenia rodziców biologicznych w procesie wychowawczym. W takim przypadku dzieci umieszczane są w rodzinie zastępczej tworzonej przez dziadków celem sformalizowania kwestii wykonywania opieki nad nimi.

Często problem bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych jest pochodną innych negatywnych czynników funkcjonujących w rodzinie. Do jednego z nich należy problem nadużywania alkoholu. W przypadku rodzin, w których występuje problem uzależnienia pomoc realizowana jest m. in. w ramach działalności Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach. Uszczegółowienie działań dotyczących pomocy dla rodzin z problemem alkoholowym odnaleźć można w uchwalanym corocznie Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Nadmienić należy, iż w znacznej większości wśród rodzin, gdzie nastąpiło umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej występował problem alkoholowych, zazwyczaj obojga rodziców, a w ostatnim czasie również uzależnienie od środków psychoaktywnych.

Kolejnym problemem mającym przełożenie na kwestię opiekuńczo-wychowawczą jest problem przemocy domowej. Działania wynikające z przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są w ramach powołanego przez Wójta Gminy Zebrzydowice Gminnego Zespołu ds. Przemocy Domowej, w skład którego wchodzi przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach, szkół działających na terenie gminy, Policji, służby zdrowia, Sądu Rejonowego w Cieszynie. Szczegółowe działania mające na celu pomoc rodzinom dotkniętym przemocą określone są w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa

domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Problem ten w przeciwieństwie do problemów opiekuńczo-wychowawczych może dotyczyć zarówno rodzin jak i osób samotnych.

9.4.PRZEMOC DOMOWA

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, pod pojęciem przemocy należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- 4) d ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

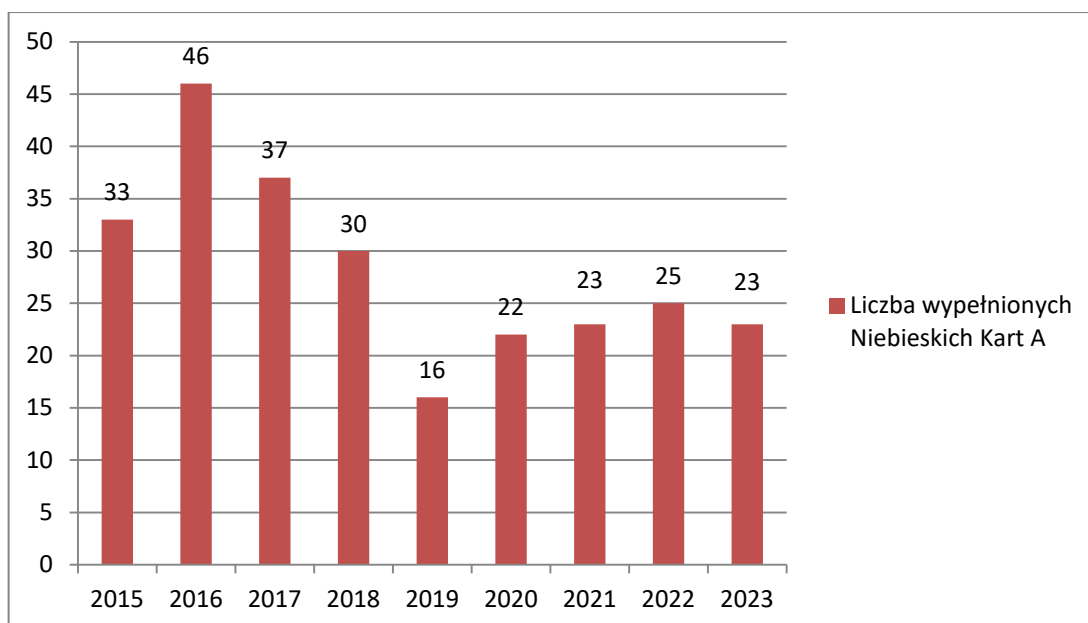
Zgodnie z art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. W skład Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Zebrzydowicach zwanego dalej Zespołem, powołanego zarządzeniem Wójta Gminy Zebrzydowice wchodzi przedstawiciele:

- 1) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach;
- 2) Komisariatu Policji w Zebrzydowicach;
- 3) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach;
- 4) Zespołu Szkół w Kaczycach;
- 5) Zespołu Szkół w Zebrzydowicach;
- 6) Szkoły Podstawowej w Kończycach Małych;
- 7) Szkoły Podstawowej w Markłowicach Górnych;
- 8) Sądu Rejonowego w Cieszynie;
- 9) Praktyki Grupowej Lekarzy „Zdrowie” S. C. w Kaczycach

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza Niebieska Karta A przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych powyżej.

Wypełniony druk Niebieskiej Karty A przekazywany jest Przewodniczącemu Zespołu.

Poniżej zaprezentowano liczbę wypełnionych w latach 2015-2023r. Niebieskich Kart – A – inicjującą procedurę.

Wykres 12. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

9.5. UZALEŻNIENIE OD ALKOHOLU

Główne działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w [art. 13¹](#) i [15](#) ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej

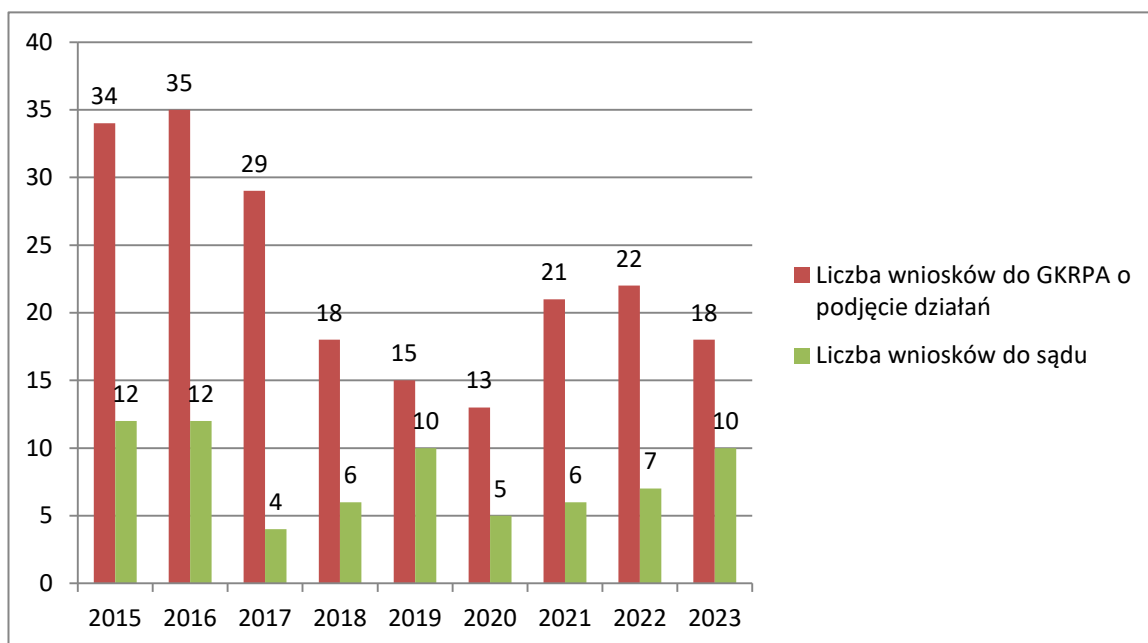
Realizacja zadań, o których mowa powyżej, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Mając na uwadze realizację zadań określonych w w.w programie powołana została Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach inicjująca działania w zakresie określonym powyżej oraz podejmująca czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Jak wskazano powyżej, jednym z działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach (GKRPA) jest kierowanie osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, na badanie przez biegłego w celu zobowiązania do poddania się leczeniu w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego.

O zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego orzeka sąd rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy, w postępowaniu nieprocesowym.

Na poniższym wykresie przedstawiona została liczba wniosków o podjęcie działań skierowanych do GKRPA oraz liczba wniosków komisji przekazanych do sądu celem zobowiązania osoby nadużywającej alkoholu do poddania się leczeniu odwykowemu.

Wykres 13. Liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie działań wraz z liczbą wniosków skierowanych przez Komisję do sądu celem wydania orzeczenia o potrzebie podjęcia leczenia odwykowego, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Zebrzydowicach.

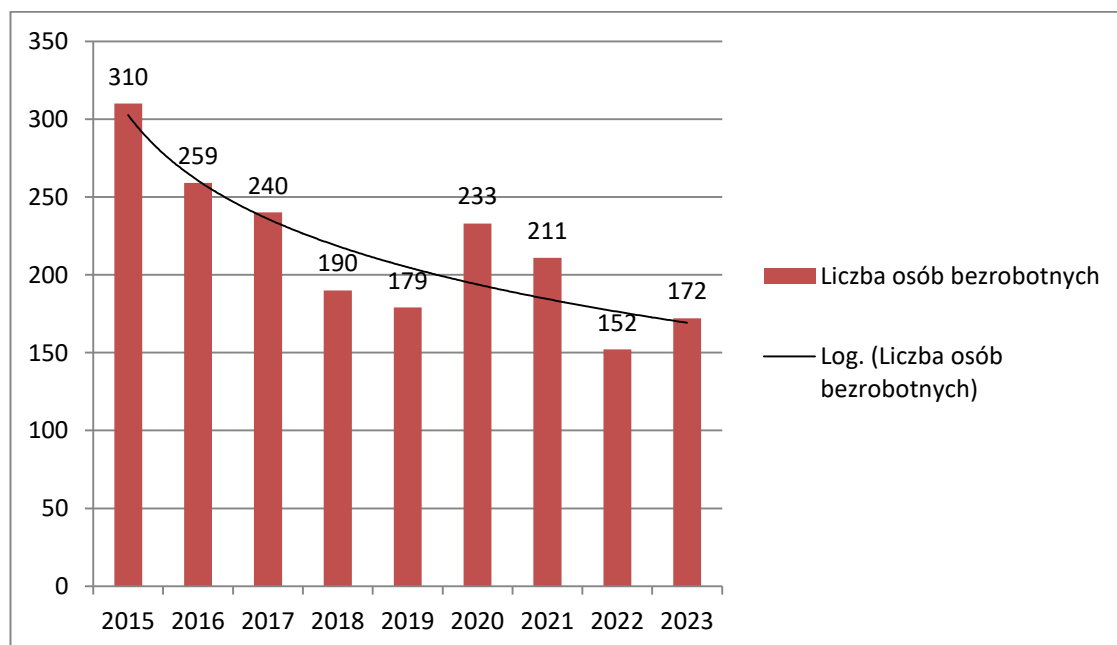
W przypadku problemu uzależnienia od alkoholu, w porównaniu do innych problemów społecznych, pomoc osobie z problemem alkoholowym jest niezwykle trudna z uwagi na fakt, że często osoby te wykazują całkowity bezkrytycyzm chorobowy. Nawet w przypadku szeroko rozbudowanego systemu wsparcia osób z uzależnieniem pomoc często jest bezskuteczna z uwagi na fakt, że osoba ta nie jest zainteresowana podjęciem współpracy, która ma na celu zmianę jej sytuacji. Z kolei działania przymusowe, do których osoba została zobligowana przez sąd, traktowane są przez nią jako jeden z wielu etapów choroby alkoholowej. Bez chęci zmiany swojej sytuacji ze strony osoby uzależnionej pomoc jej jest praktycznie niemożliwa, dlatego też w przypadku alkoholizmu niezwykle istotną kwestią jest profilaktyka.

9.6.BEZROBOCIE

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z powyższym przy ocenie tego zjawiska wzięto pod uwagę liczbę zarejestrowanych jako osoby bezrobotne mieszkańców gminy.

Poniższy wykres przedstawia liczbę osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2015-2023.

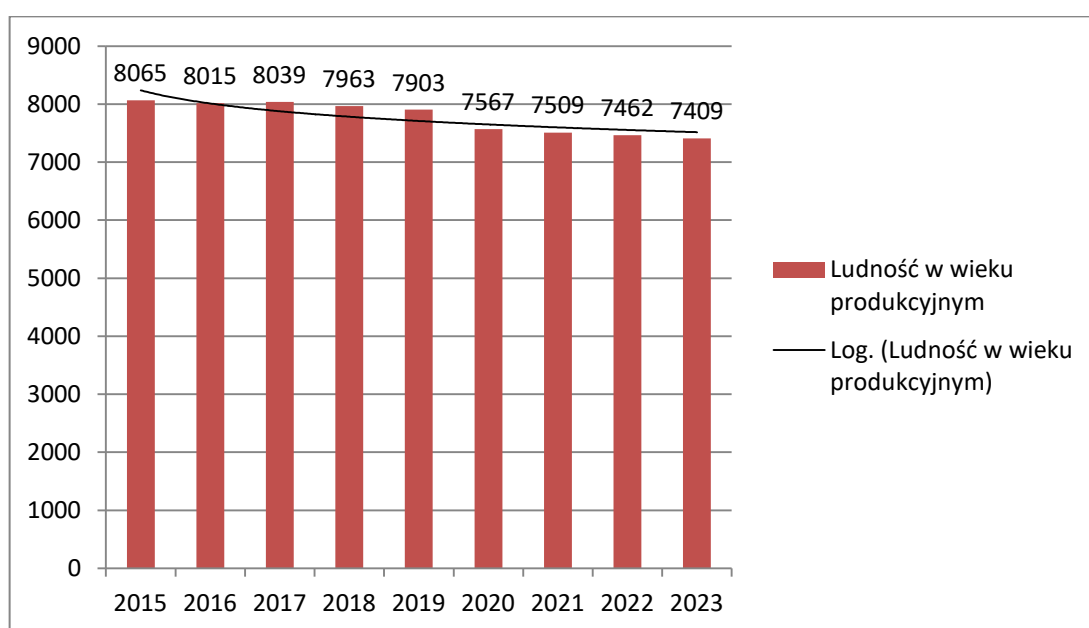

Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie, źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Cieszynie.

Jak można zaobserwować na rysunku powyżej liczba osób bezrobotnych systematycznie maleje. Wyjątkiem jest rok 2020, co może być skutkiem pandemii COVID-19. Podobny trend występuje w skali ogólnopolskiej.

Spadek bezrobocia wśród osób zamieszkałych na terenie gminy jest niewątpliwie sytuacją korzystną. Wskazać należy jednakże, że trend ten może być bezpośrednio powiązany z innym, tym razem niekorzystnym zjawiskiem, jakim jest starzenie się społeczeństwa, a co za tym idzie spadkiem liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.

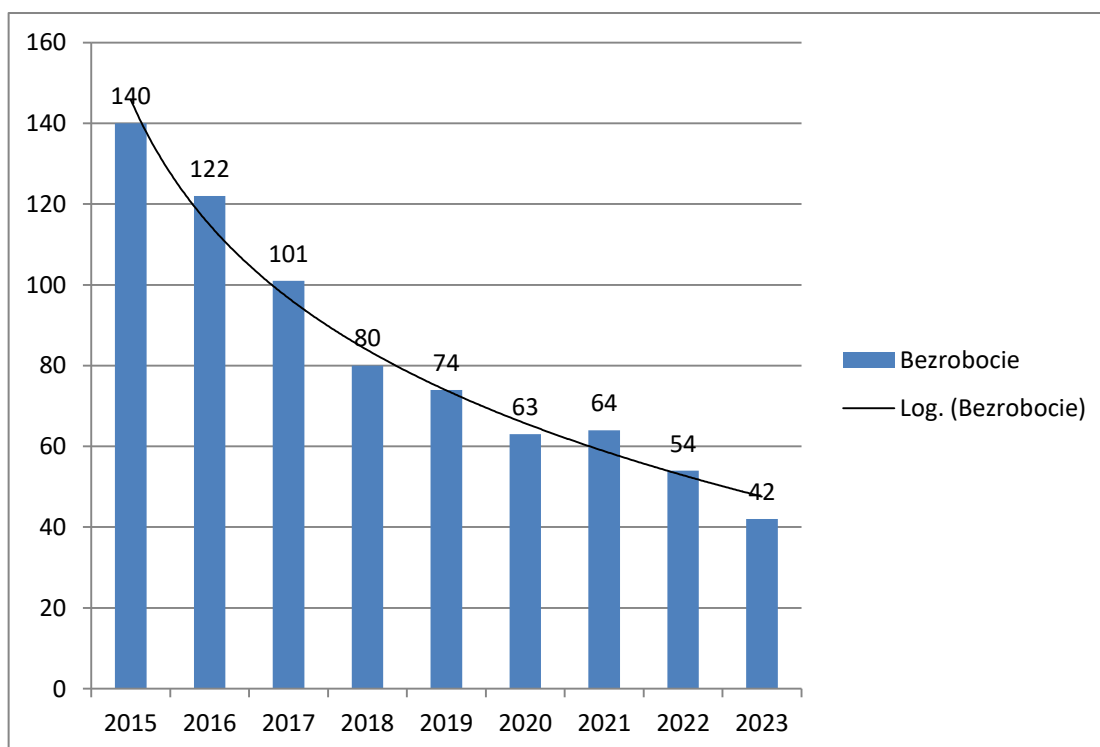
Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym.

Wykres 15. Liczba mieszkańców Gminy Zebrzydowice pozostających w wieku produkcyjnym, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Trend malejącej liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotnych uwidocznił się również w przypadku osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Na poniższym wykresie zawarto dane dotyczące osób i rodzin, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z uwagi na przesłankę bezrobocia.

Wykres 16. Liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z uwagi na przesłankę bezrobocia, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

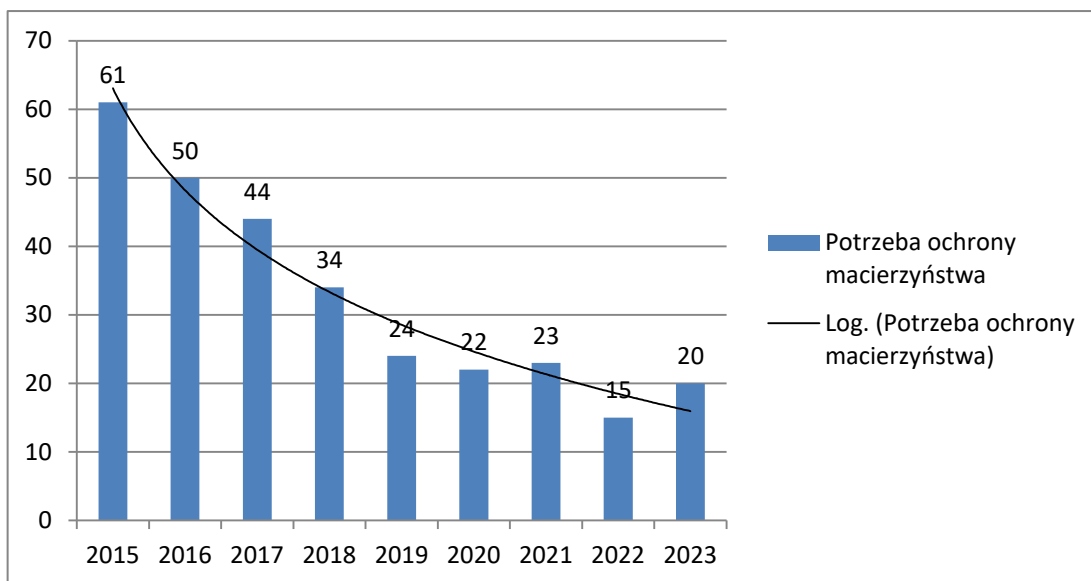
Mając na uwadze obecną sytuację na rynku pracy nie ulega wątpliwości, że osoby poszukujące zatrudnienia są w znacznie lepszej sytuacji niż jeszcze kilka lat temu. Znacząco wzrosła liczba ofert pracy. Pracodawcy niejednokrotnie sygnalizują problemy z pozyskaniem pracowników, przez co uatrakcyjniają ofertę pracy podnosząc wynagrodzenie czy też oferując dodatkowe benefity dla pracowników.

Wskazać należy jednakże, że w przypadku świadczeniobiorców pomocy społecznej zazwyczaj przesłanka bezrobocia powiązana jest wprost z innymi problemami, z którymi borykają się rodziny, a które uniemożliwiają członkom rodziny podjęcia zatrudnienia jak. np. niepełnosprawność czy też długotrwała choroba. W przypadku tej grupy osób bezrobotnych liczba ofert pracy, której ci mogliby poddać jest niewystarczająca. Z uwagi na wzrost liczby osób niepełnosprawnych, przewidywany jest w najbliższej przyszłości zatrzymanie tego spadkowego trendu.

9.7.POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA

Macierzyństwo w świetle instytucji pomocowych odnosi się do wychowywania dziecka jak również do okresu ciąży. Przyznanie pomocy ze względu na ochronę macierzyństwa może wynikać m.in. z braku wystarczających środków utrzymania. Zazwyczaj udzielana pomoc ma charakter świadczenia pieniężnego w formie zasiłków lub niepieniężnego w postaci np. zapewnienia posiłku w szkole czy też schronienia.

Liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z uwagi na potrzebę ochrony macierzyństwa przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 17. Liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z uwagi na przesłankę: potrzeba ochrony macierzyństwa, źródło opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

Jak można zauważyć w tej grupie osób korzystających z pomocy społecznej również dominuje trend spadkowy, na co, w ocenie autorów, wpływ ma coraz mniejsza liczba urodzeń wśród mieszkańców gminy.

9.8.BEZDOMNOŚĆ

Problem bezdomności stanowi jeden z największych problemów społecznych we współczesnym świecie. Ustawa o pomocy społecznej definiuje osobę bezdomną jako:

- osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności,

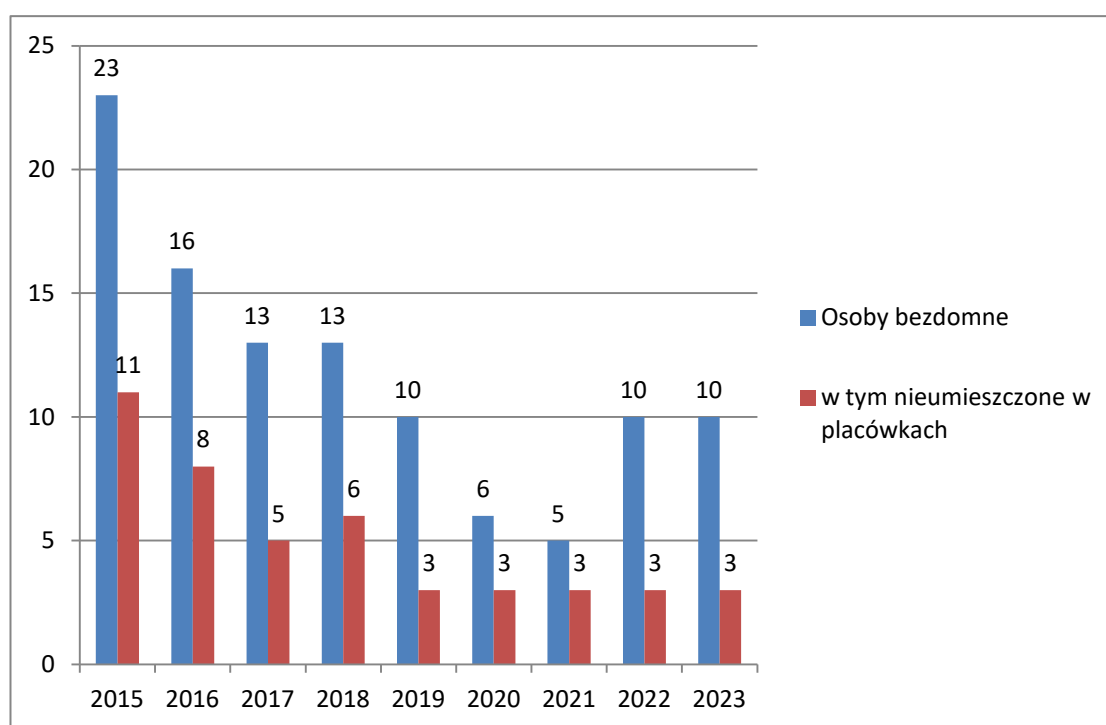
a także

- osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Bezdomność zazwyczaj powiązana jest z innymi problemami jak np. utrata pracy, uzależnienie, choroby psychiczne, konflikty rodzinne, eksmisje, przemoc w rodzinie i związany z nią nakaz opuszczenia mieszkania lub zakaz zbliżania się do członka rodziny itd.

Zdarzają się również sytuację, że bezdomność to świadomie wybrany przez daną osobę styl życia.

Problem bezdomności, podobnie jak problem alkoholizmu jest o tyle skomplikowany, że często osoby nim dotknięte nie widzą potrzeby zmiany swojego funkcjonowania. Bardzo często rezygnują z pomocy w formie schronienia z uwagi na konieczność podporządkowania się normom obowiązującym w danej placówce.

Wykres 18. Liczba osób bezdomnych objętych wsparciem GOPS w Zebrzydowicach, źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

21. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ZEBRZYDOWICE.

W roku 2024 r. sporządzona została Diagnoza problemów Społecznych Gminy Zebrzydowice.

Szczególny nacisk w zakresie diagnostyki położono na kwestię związaną z szeroko rozumianymi uzależnieniami oraz przemocą – w tym cyberprzemocą. Badanie przeprowadzone zostało wśród uczniów klas 4-8 szkół podstawowych oraz wśród osób dorosłych.

10.1 UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE.

Uzależnienia behawioralne dotyczą zachowań, które prowadzą do powtarzalnych i szkodliwych wzorców. Osoby uzależnione behawioralnie doświadczają trudności w

kontroli tych zachowań, a ich życie może ulec znaczącemu pogorszeniu. Istnieje wiele jego różnych rodzajów jak np. uzależnienie od komputera, internetu, social mediów, hazardu, zakupów itd.

Uzależnienia behawioralne mają podobne skutki negatywne jak uzależnienia od alkoholu lub substancji psychoaktywnych. Mogą prowadzić do problemów zdrowotnych, zaburzeń psychicznych, problemów finansowych, kłopotów w relacjach i ogólnego pogorszenia jakości życia. W przypadku uzależnień behawioralnych ważne jest uzyskanie profesjonalnej pomocy i wsparcia terapeutycznego, aby zrozumieć korzenie uzależnienia i rozwijać zdrowsze strategie radzenia sobie z trudnościami.

Na szczególną uwagę zasługuje poruszony w diagnozie temat uzależnień związanych z nowymi technologiami oraz światem wirtualnym jak np. korzystanie z telefonu komórkowego, korzystanie z komputera i internetu, grania w gry komputerowe. 52% respondentów wskazało że często odczuwa wewnętrzny przymus lub silne pragnienie rozpoczęcia oraz jak najdłuższego kontynuowania korzystania z tych urządzeń.

Dodatkowo wskazać należy, że wszelkie nowe technologie bez wątpienia ułatwiają dostęp do kwestii także wyszczególnionych w badaniu jako uzależnienie jak np. robienie zakupów (14%), grania w lotto (2%), zakłady bukmacherskie (1%), oglądanie pornografii (9%).

W ocenie autorów ciekawym pytaniem w kontekście uzależnień, zadany wprost w diagnozie jest „Czy uważa się Pan/i za osobę uzależnioną od telefonu komórkowego?”

- 9,78% respondentów wskazało na odpowiedź: tak zdecydowane
- 46,74 % - można powiedzieć że jestem uzależniony/a od telefonu komórkowego
- 41,3 % - nie, mógłbym / mogłabym żyć bez telefonu komórkowego.

Łącznie 56,52 % dorosłych respondentów uznało się za osoby uzależnione od telefonu komórkowego, co jest wartością bardzo wysoką. Zauważyć należy, że odsetek ten rośnie w zależności od wieku osób uczestniczących w badaniu – w przypadku uczniów z klas 7-8 wynosi 57,06% natomiast uczniów z klas 4-6 – 63,83%.

Należy mieć na uwadze fakt, że cechą każdego uzależnienia jest to, że osoby nim dotknięte zazwyczaj wypierają i negują ten fakt. Bagatelizowanie czy wręcz zaprzeczanie oczywistym objawom uzależnienia jest typowe dla osoby nim dotkniętej. Z biegiem czasu tendencja ta, niestety, tylko się nasila. Wobec powyższego, pomimo wysokiego odsetku osób, które przyznały się do problemu uzależnienia od telefonu założyć należy, że problem dotyczy jeszcze większej grupy osób, także tych, które wskazały odpowiedź negatywną, a które postrzegają temat uzależnienia jako wstydlivy oraz osób, które w nadużywaniu korzystania z telefonu komórkowego nie widzą niczego niepokojącego i nie są świadome tego problemu.

Z drugiej strony, wskazać należy, iż dotychczas uzależnienia kojarzone były jednoznacznie negatywnie, najczęściej z alkoholem lub substancjami psychoaktywnymi. Z uwagi na fakt, że telefon jest urządzeniem używanym powszechnie przez każdego a jego użytkowanie nie jest odbierane negatywnie przez inne osoby, może dochodzić do sytuacji, że zdecydowanie łatwiej przyznać się do uzależnienia od telefonu niż np. alkoholu lub narkotyków.

W każdym razie zauważyć należy, że w każdej terapii leczenia uzależnień uświadomienie sobie występującego problemu to najważniejszy etap w procesie wychodzenia z nałogu co, jak sugeruje przeprowadzone badanie w przypadku uzależnień związanych z nowymi technologiami przychodzi znacznie łatwiej.

Uzależnienie związane z rozwojem nowych technologii bez wątpienia będzie narastać w przyszłości, a jego konsekwencje mogą stać się coraz bardziej widoczne. Istnieje kilka czynników, które sugerują, że ta forma uzależnienia staje się coraz bardziej powszechna i nieunikniona, w miarę jak technologia rozwija się i integruje w nasze życie codzienne. Wpływ na to może mieć między innymi:

- wzrost roli urządzeń w życiu codziennym. Współczesne telefony to nie tylko narzędzia do dzwonienia, ale potężne urządzenia z dostępem do internetu, mediów społecznościowych, gier, aplikacji do zakupów, edukacji, a nawet pracy, co czyni je obecnie podstawowymi narzędziami życia codziennego;
- stały dostęp do informacji i rozrywki: telefony komórkowe umożliwiają nieprzerwaną interakcję z internetem, praktycznie w każdym miejscu i czasie,
- aplikacje, gry i media społecznościowe są zaprojektowane tak, by przyciągały naszą uwagę poprzez powiadomienia, alerty i inne mechanizmy, które mogą wywoływać poczucie niepokoju, jeśli nie reagujemy na nie natychmiastowo;
- technologie takie jak „nudging” (nakłanianie do określonych zachowań), algorytmy rekomendacji (np. na YouTube, Instagramie) czy wyszukiwania (np. Google) działają tak, by wciągnąć użytkownika w niekończący się cykl przeglądania treści, co może prowadzić do nadmiernego korzystania z telefonu czy komputera;
- platformy społecznościowe stają się centralnym punktem życia towarzyskiego. Młodsze pokolenia często odczuwają presję, by być "na czasie" i aktywnie uczestniczyć w mediach społecznościowych, co sprzyja częstemu sięganiu po telefony;
- zjawisko FOMO, czyli lęk przed przegapieniem ważnych wydarzeń czy informacji, jest silnie związane z uzależnieniem od telefonów. Ludzie czują potrzebę ciągłego sprawdzania telefonu, aby nie pozostać w tyle za tym, co dzieje się w świecie wirtualnym;
- zdalna praca i nauka: Z powodu pandemii COVID-19 zdalna praca i nauka stały się normą w wielu branżach a także dla wielu uczniów w szczególności w przypadku coraz bardziej zyskujących na popularności „szkołach w chmurze”. To może

prowadzić do trudności w oddzieleniu życia zawodowego od prywatnego, zwłaszcza gdy wszystkie obowiązki i interakcje przenoszą się do przestrzeni wirtualnej.

- media społecznościowe i gry mobilne dostarczają szybkich, krótkotrwałych przyjemności, co może prowadzić do uzależnienia psychicznego. Użytkownicy mogą odczuwać silną potrzebę ciągłego sprawdzania telefonu, aby "poczuć się dobrze" – odbierać „lajki”, komentarze, wchodzić w interakcje, co daje natychmiastową gratyfikację emocjonalną.
- gry online i media społecznościowe często oferują poczucie przynależności do grupy, co może być szczególnie ważne dla młodych ludzi szukających tożsamości. To sprawia, że telefon czy też komputer staje się nie tylko narzędziem komunikacji, ale także głównym źródłem tożsamości społecznej.
- młodsze pokolenia (pokolenie Z, pokolenie Alfa) nie znają świata bez internetu. Są "digital natives" – to znaczy, że technologia jest nierozdzielnie związana z ich codziennym życiem. Dla nich telefon to nie tylko narzędzie komunikacji, ale także centrum rozrywki, edukacji, zakupów, pracy i towarzyskich interakcji

Uzależnienie związane z rozwojem nowych technologii z pewnością będzie narastać, zwłaszcza wśród młodszych pokoleń, które dorastają w świecie intensywnej digitalizacji. Telefony stają się centralnym elementem życia, a ich wszechobecność, łatwy dostęp do internetu, media społecznościowe, gry i aplikacje uzależniające mogą prowadzić do coraz bardziej niepokojących skutków zdrowotnych i psychicznych. Dlatego też koniecznym jest podjęcie działań w celu zmniejszenia negatywnych skutków nadmiernego korzystania z telefonów.

10.2.CYBERPRZEMOC.

Korzystanie z nowych technologii w szczególności z Internetu nieuchronnie wiąże się z narażeniem na negatywne zjawisko jakim niewątpliwie jest cyberprzemoc.

Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą wskazać należy, że w przypadku osób dorosłych oraz uczniów klas 7-8 50% ankietowanych doznało cyberprzemocy. W przypadku uczniów klas 4-6 odsetek uczniów, którzy doświadczyli cyberprzemocy wynosi 32%.

Wiele osób stosujących przemoc nie zdaje sobie sprawy z pełnych konsekwencji i skutków. Mogą postrzegać takie zachowania jako „zwykły żart” i nie dostrzegać ich powagi. Internet daje poczucie anonimowości, czy też "nierealności", co może prowadzić do nadmiernej agresji. Przemoc online bywa łatwiejsza do "wykonania", bo nie wiąże się z bezpośrednią konfrontacją twarzą w twarz. To sprawia, że sprawcy mogą mieć wrażenie bezkarności.

Brak fizycznej obecności może również sprawić, że sprawcy nie zdają sobie sprawy z emocjonalnych konsekwencji swoich działań, traktując je jako coś mniej poważnego niż przemoc w realnym świecie.

Treści związane z cyberprzemocą, takie jak obraźliwe zdjęcia, filmy, wiadomości czy posty, mogą być łatwo udostępniane i rozprzestrzeniane, co sprawia, że ofiary nie mogą "usunąć" swojej traumy. Nawet jeśli materiał zostanie usunięty z jednej platformy, wciąż może być zapisany na innych serwisach lub urządzeniach prywatnych dużej liczby użytkowników.

Długotrwałe ślady w sieci mogą wpływać na życie ofiar również w przyszłości, np. przy ubieganiu się o pracę, w szkole czy na studiach.

Cyberprzemoc może przybierać różne formy. Do najczęstszych z nich należą:

- trolling: jest to forma nękania za pomocą obraźliwych, poniżających wiadomości wysyłanych przez komunikatory, e-maile czy w mediach społecznościowych;
- doxing: polegający gromadzeniu i wykorzystywaniu danych zebranych w internecie na temat innych osób w celu ich zawstydzenia, zastraszenia, zniesławienia, bądź wywołania u ofiary poczucia zagrożenia,
- publikowanie kompromitujących zdjęć lub filmów, ujawnianie prywatnych informacji, rozpowszechnianie plotek, wyśmiewanie,
- wykluczenie z grup. Czasem forma cyberprzemocy polega na wykluczeniu danej osoby z internetowych grup, forów, czy innych przestrzeni społecznych. Jest to szczególnie dotkliwe w przypadku osób młodych,
- grooming - proces, polegający na stopniowym wprowadzaniu dziecka przez osobę dorosłą w aktywność seksualną w celu jego wykorzystania,
- Sexting i szantaż. Istnieje również zjawisko wykorzystywania intymnych zdjęć i wiadomości w celach szantażu, co ma szczególne konsekwencje dla młodych ludzi, którzy mogą nie być świadomi ryzyk związanych z dzieleniem się takimi materiałami.

Długotrwała cyberprzemoc może prowadzić do trwałych problemów zdrowotnych, w tym do zaburzeń lękowych, depresji, a w ekstremalnych przypadkach – do prób samobójczych. W szczególności na to zjawisko wrażliwe są dzieci i młodzież, ponieważ internet jest nieodłączną częścią ich życia i codziennych interakcji.

Ofiary cyberprzemocy mogą mieć trudności w zaufaniu innym osobom, zarówno online, jak i offline. Przemoc w internecie może więc prowadzić do głębokich problemów z relacjami międzyludzkimi.

Młodzież często nie ma odpowiednich narzędzi ani wiedzy, aby skutecznie chronić swoją prywatność w sieci, co naraża ich na większe ryzyko stania się ofiarą.

Z uwagi na ciągły rozwój nowych technologii i wzrost jej znaczenia w życiu codziennym szacuje się, że problem cyberprzemocy będzie istotnym, stale narastającym zjawiskiem.

10.3. UZALEŻNIENIE OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH.

W ramach diagnozy problemów społecznych przeprowadzone zostały także badania, dotyczące kwestii uzależnienia od środków psychoaktywnych w tym m. in. narkotyków i dopalaczy.

W grupie dorosłych respondentów 5 osób (5% grupy) przyznało się do zażycia tych środków. W przypadku uczniów klas 4-6 były to 3 osoby (1%) natomiast w przypadku uczniów klas 7-8 – osób (7% badanej grupy). W ocenie autorów strategii temat zażywania narkotyków wśród uczniów wymaga dodatkowego badania z uwagi na nierzetelne i niezgodne ze stanem faktycznym wypełnienie ankiet.

Mając na uwadze doświadczenia zawodowe pracowników socjalnych, funkcjonariuszy Policji, kuratorów sądowych jednoznacznie należy stwierdzić, że problem uzależnienia od środków psychoaktywnych narasta.

W szczególności dotyczy to ludzi młodych, przede wszystkim młodych dorosłych (15-34 lat) niezależnie od poziomu wykształcenia, pochodzenia i statusu społeczno-ekonomicznego. Nie ma znaczenia także sytuacja rodzinna. W praktyce zdarzają się przypadki, że problem nadużywania narkotyków dotyka rodzin z małoletnimi dziećmi, gdzie osobami zażywającymi są oboje rodziców, co w ostateczności skutkuje odebraniem dzieci z rodziny biologicznej.

W wielu krajach europejskich, takich jak Polska, badania wskazują na wzrost liczby młodych ludzi, którzy przyznają się do eksperymentowania z narkotykami. Można zauważyć, że młodzi ludzie znacznie częściej niż miało to miejsce w przeszłości sięgają po substancje psychoaktywne. W tej grupie wiekowej można zauważyć trend, że nadużywanie narkotyków wypiera coraz częściej uzależnienie od alkoholu.

Sięgnięcie po narkotyki jest skomplikowanym zjawiskiem, wynikającym z wielu czynników – psychologicznych, społecznych, emocjonalnych i biologicznych. Dla wielu osób narkotyki są sposobem na radzenie sobie z trudnościami, poszukiwanie przyjemności, czy eksperymentowanie.

Do najpopularniejszych środków bez wątpienia zaliczyć należy marihuanę – w niektórych krajach legalnie stosowaną dla celów rekreacyjnych jak i medycznych. Choć marihuana jest postrzegana jako mniej szkodliwa niż inne narkotyki, jej nadmierne stosowanie może prowadzić do uzależnienia, stanów lękowych i depresyjnych, a także pogorszenia funkcji poznawczych mózgu

Co niezwykle niepokojące, rośnie zainteresowanie twardymi narkotykami. Do najpopularniejszych obecnie środków psychoaktywnych zaliczyć należy amfetaminę oraz jej pochodne, w szczególności syntetyczne odpowiedniki jak np. alfa-PVP, MDMA, czy też mefedron. Konsekwencje zdrowotne zażywania tych substancji, poza uzależnieniem,

to poważne problemów zdrowotne jak np. depresja, ciężkie stany lękowe i paranoidalne, zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu, uszkodzenie naczyń krwionośnych, serca, a także uszkodzenie nerek i wątroby w wyniku toksycznego działania tych substancji.

Sięganie po narkotyki jest skomplikowanym zjawiskiem, wynikającym z wielu czynników – psychologicznych, społecznych, emocjonalnych i biologicznych. Dla wielu osób narkotyki są sposobem na radzenie sobie z trudnościami, poszukiwanie przyjemności, czy eksperymentowanie. Niestety, uzależnienie i długotrwałe stosowanie narkotyków prowadzi do poważnych konsekwencji zdrowotnych, emocjonalnych i społecznych, a także do pogorszenia jakości życia.

W niektórych środowiskach narkotyki są łatwo dostępne. Wzrost dostępności narkotyków, ich niskie ceny oraz marketing (np. w sieci, w kulturze popularnej) sprawiają, że wiele osób nie traktuje ich jako czegoś niebezpiecznego. W takich przypadkach narkotyki mogą być postrzegane jako "normalna część życia".

Normalizacja używania narkotyków w popkulturze, filmach, muzyce czy mediach społecznościowych może tworzyć wrażenie, że są one czymś akceptowalnym, a nawet pożądanym.

11. BADANIE ANKIETOWE

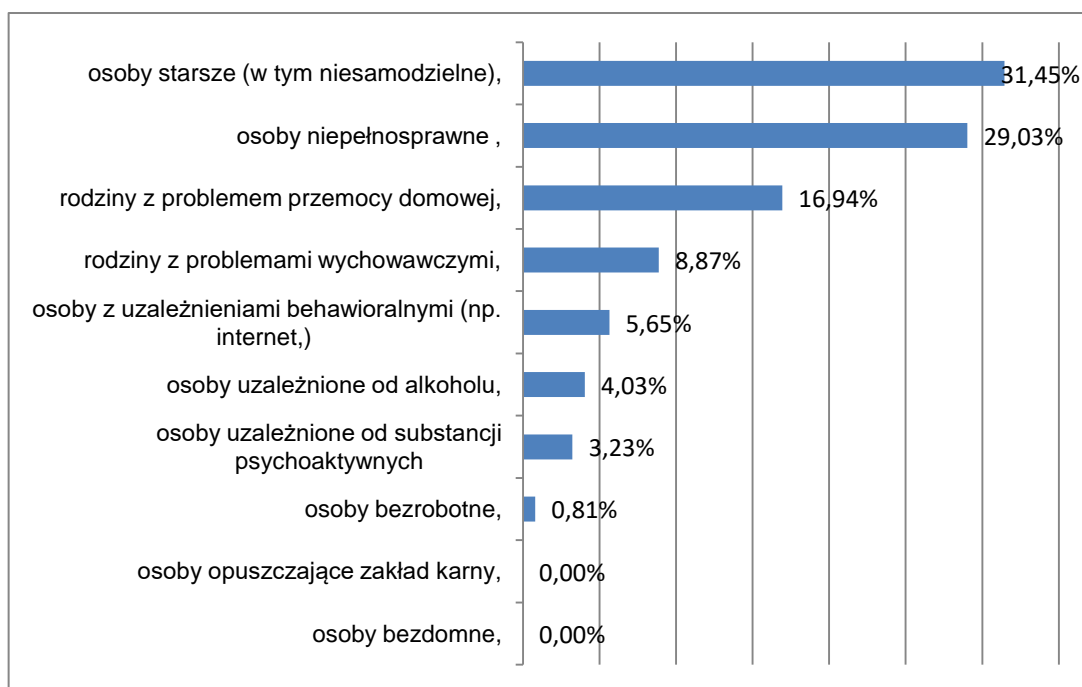
W ramach opracowywania strategii przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy. Ankieta składała się z 9 pytań dotyczących najczęściej występujących problemów społecznych. W dalszej części strategii przedstawiono treść poszczególnych pytań wraz z uzyskanymi odpowiedziami.

Pytanie 1

Która grupa społeczna Pani/Pana zdaniem wymaga większego wsparcia niż obecnie realizowane?

- osoby starsze (w tym niesamodzielne),
- rodziny z problemem przemocy domowej,
- osoby bezrobotne,
- osoby niepełnosprawne ,
- rodziny z problemami wychowawczymi,
- osoby z uzależnieniami behawioralnymi (np. internet,)
- osoby uzależnione od alkoholu,
- osoby bezdomne,
- osoby opuszczające zakład karny,
- osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych

Wykres poniżej prezentuje wskazane przez ankietowanych odpowiedzi wraz z procentową wartością wskazań poszczególnych odpowiedzi.

Wykres 19. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Która grupa społeczna Pani/Pana zdaniem wymaga większego wsparcia niż obecnie realizowane?”

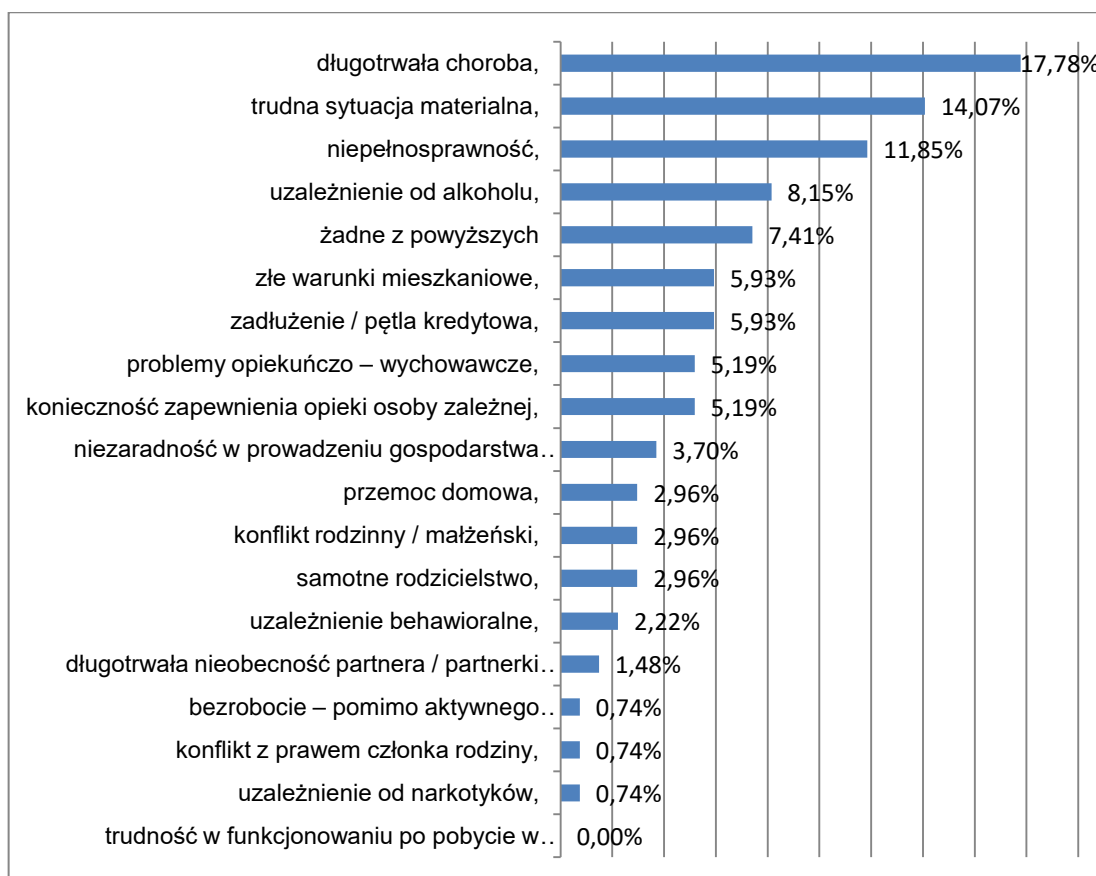
Odpowiedzi mieszkańców korespondują bezpośrednio z obrazem jaki pojawia się z analizy danych zastanych, będących w posiadaniu jednostek gminnych, które wskazują na problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa, przemocą oraz uzależnieniami.

Pytanie 2.

Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (rodzina, bliskie sąsiedztwo) są osoby doświadczające następujących problemów?

- trudna sytuacja materialna,
- długotrwała choroba,
- zadłużenie / pętla kredytowa,
- uzależnienie od alkoholu,
- uzależnienie od narkotyków,
- uzależnienie behawioralne,
- złe warunki mieszkaniowe,
- niepełnosprawność,
- konieczność zapewnienia opieki osoby zależnej,
- samotne rodzicielstwo,
- konflikt rodzinny / małżeński,
- przemoc domowa,
- problemy opiekuńczo – wychowawcze,
- konflikt z prawem członka rodziny,

- bezrobocie – pomimo aktywnego poszukiwania pracy,
- niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- długotrwała nieobecność partnera / partnerki w związku z pracą (np. za granicą),
- trudność w funkcjonowaniu po pobycie w zakładzie karnym,
- żadne z powyższych
- Inne (jakie)?

Wykres 20. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (rodzina, bliskie sąsiedztwo) są osoby doświadczające następujących problemów?”

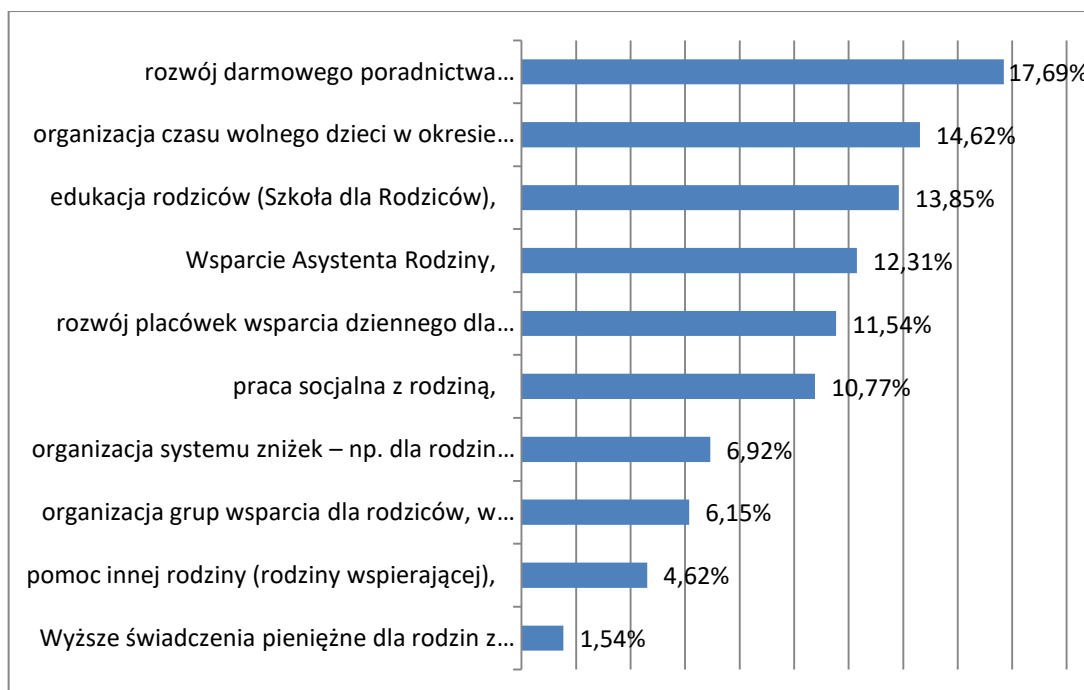
Pytanie 3.

Jakie działania Pani / Pana zdaniem są kluczowe dla wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, w tym zagrożonych odebraniem dziecka z rodziny biologicznej?

- rozwój darmowego poradnictwa specjalistycznego (psycholog, terapeuta, mediator itd.),
- rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci (świetlice, kluby młodzieżowe, praca podwórkowa),
- praca socjalna z rodziną,
- edukacja rodziców (Szkoła dla Rodziców),
- organizacja grup wsparcia dla rodziców, w tym samopomocowych,
- inne (jakie?)

- wsparcie Asystenta Rodziny,
- pomoc innej rodziny (rodziny wspierającej),
- wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin z dziećmi,
- organizacja systemu zniżek – np. dla rodzin wielodzietnych,
- organizacja czasu wolnego dzieci w okresie wakacji (kolonie, półkolonie),

Wykres 21. Odpowiedzi na pytania ankietowanych „Jakie działania Pani / Pana zdaniem są kluczowe dla wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, w tym zagrożonych odebraniem dziecka z rodziny biologicznej?”

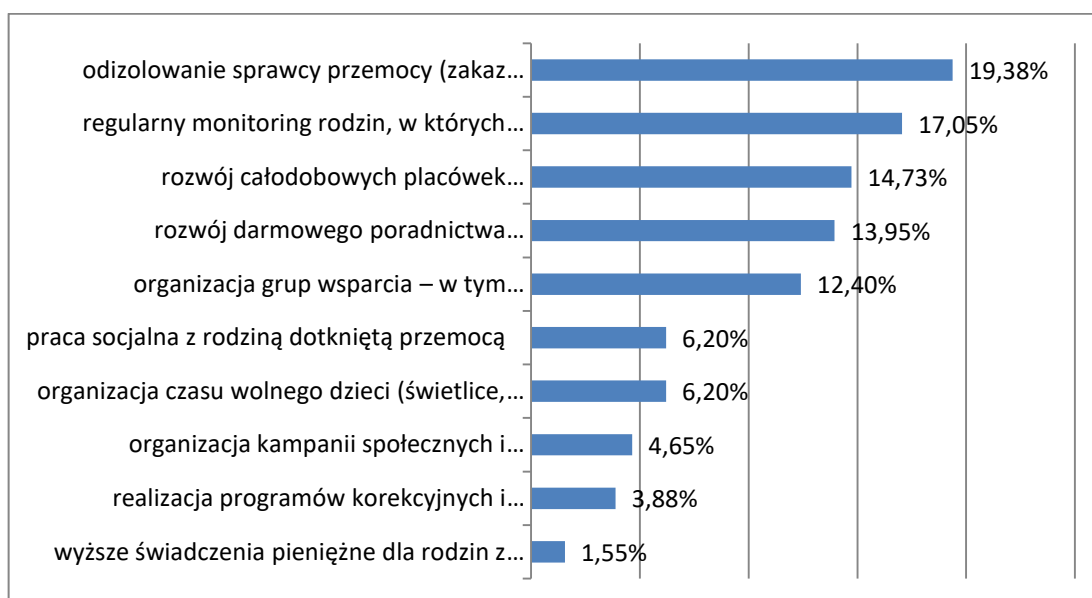
Jak wskazano na wykresie powyżej, główne działania wspierające dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi zdaniem mieszkańców powinny opierać się na organizacji specjalistycznego poradnictwa (psycholog, terapeuta, mediator) oraz realizacji działań związanych z zagospodarowaniem czasu wolnego dzieci zarówno w okresie wakacji czy ferii jak i poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego (np. świetlic). Co istotne, ankietowani zauważają potrzebę edukacji rodziców w zakresie wychowywania dziecka, co także zgłaszane jest przez pracowników socjalnych, pedagogów i kuratorów sądowych. Ankietowani wysoko ocenili potrzebę bieżącego wsparcia rodzin realizowanego przez Asystenta rodziny lub też pracownika socjalnego w ramach pracy socjalnej.

Pytanie 4.

Jakie działania Pani/ Pana zdaniem są kluczowe dla wsparcia rodzin z problemem przemocy domowej?

- regularny monitoring rodzin, w których dochodzi do przemocy (Policja, GOPS, szkoła, sąd, służba zdrowia),
- odizolowanie sprawcy przemocy (zakaz zbliżania, nakaz opuszczenia mieszkania),

- rozwój darmowego poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, terapeuta, mediator itd.)
- organizacja czasu wolnego dzieci (świetlice, kolonie, półkolonie)
- rozwój całodobowych placówek zapewniających schronienie osobom dotkniętym przemocą;
- praca socjalna z rodziną dotkniętą przemocą
- realizacja programów korekcyjnych i edukacyjnych dla sprawców przemocy;
- organizacja kampanii społecznych i informacyjnych dotyczących problemu przemocy w rodzinie;
- wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin z problemem przemocy;
- organizacja grup wsparcia – w tym samopomocowych – dla osób doświadczających przemocy domowej

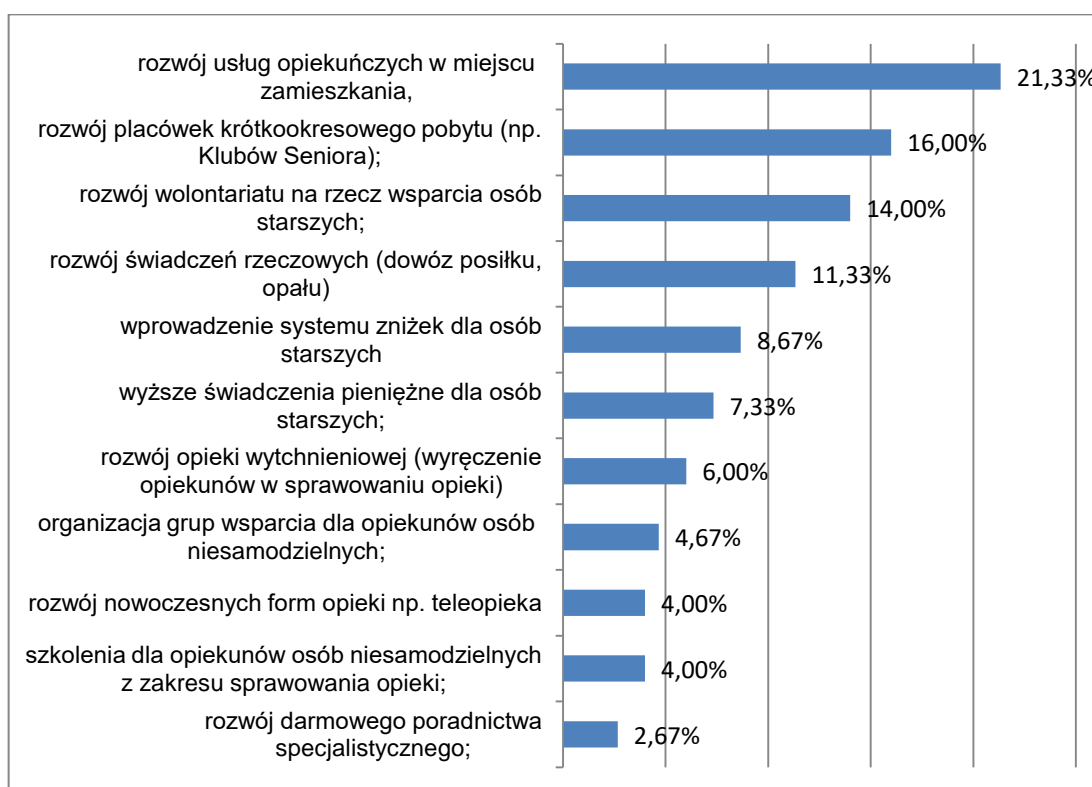
Wykres 22. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Jakie działania Pani/ Pana zdaniem są kluczowe dla wsparcia rodzin z problemem przemocy domowej?”

Zdaniem mieszkańców niezwykle istotną kwestią w zakresie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy domowej jest odseparowanie sprawcy przemocy oraz regularny monitoring sytuacji rodziny w jej miejscu zamieszkania. Pomimo wskazania, że to w stosunku do sprawcy przemocy winien być wydany nakaz opuszczenia mieszkania, ankietowani sygnalizują także konieczność rozwoju placówek całodobowych zapewniających schronienie ofiarom przemocy. Wysoko ocenione zostało także wsparcie specjalistyczne (psycholog, prawnik, terapeuta, mediator itd.). a także organizacja grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.

Pytanie 5

Jakie działania Pani / Pana zdaniem należałoby realizować celem wsparcia **osób starszych**, w tym niesamodzielnych?

- rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- rozwój placówek krótkookresowego pobytu (np. Klubów Seniora);
- rozwój wolontariatu na rzecz wsparcia osób starszych;
- wprowadzenie systemu zniżek dla osób starszych
- rozwój świadczeń rzeczowych (dowóz posiłku, opału)
- wyższe świadczenia pieniężne dla osób starszych;
- rozwój darmowego poradnictwa specjalistycznego;
- szkolenia dla opiekunów osób niesamodzielnych z zakresu sprawowania opieki;
- organizacja grup wsparcia dla opiekunów osób niesamodzielnych;
- rozwój nowoczesnych form opieki np. teleopieka
- rozwój opieki wytchnieniowej (wyręczenie opiekunów w sprawowaniu opieki)

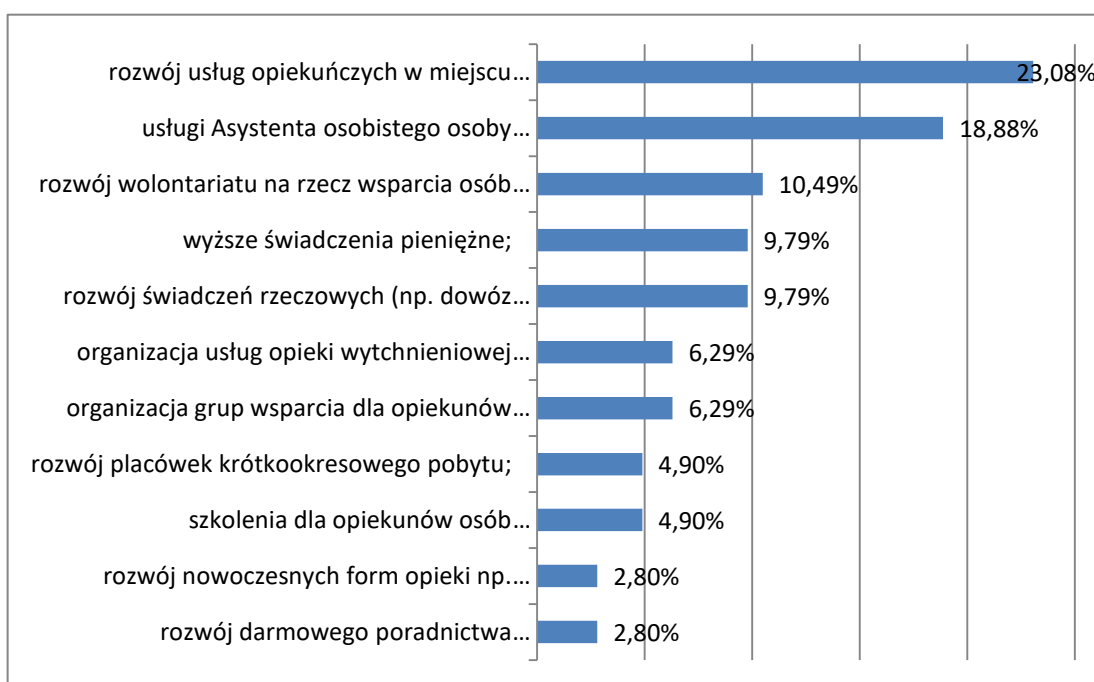
Wykres 23. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Jakie działania Pani / Pana zdaniem należałoby realizować celem wsparcia osób starszych, w tym niesamodzielnych?”

Zdaniem ankietowanych główne działania wspierające osoby starsze powinny opierać się na czynnościach usługowych w miejscu zamieszkania jak i poprzez placówki krótkookresowego pobytu dla tych osób. Respondenci wskazali także na działanie związane z kwestiami finansowymi tj. wprowadzenie systemu zniżek dla osób starszych oraz zwiększenie należnym ich świadczeń pieniężnych. Ankietowani zauważyli również potrzeby opiekunów osób starszych wskazując na potrzebę realizacji wsparcia wytchnieniowego oraz organizacji grup wsparcia dla opiekunów.

Pytanie 6.

Jakie działania należałoby realizować aby ułatwić funkcjonowanie osób niepełnosprawnych?

- rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, w tym specjalistycznych;
- rozwój świadczeń rzeczowych (np. dowóz posiłku)
- usługi Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej
- rozwój wolontariatu na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych;
- rozwój darmowego poradnictwa specjalistycznego;
- wyższe świadczenia pieniężne;
- organizacja grup wsparcia dla opiekunów osób niesamodzielnych;
- szkolenia dla opiekunów osób niepełnosprawnych;
- rozwój placówek krótkookresowego pobytu;
- rozwój nowoczesnych form opieki np. teleopieka
- organizacja usług opieki wytchnieniowej (wyręczenie opiekunów w sprawowaniu opieki)

Wykres 24. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Jakie działania należałoby realizować aby ułatwić funkcjonowanie osób niepełnosprawnych?”

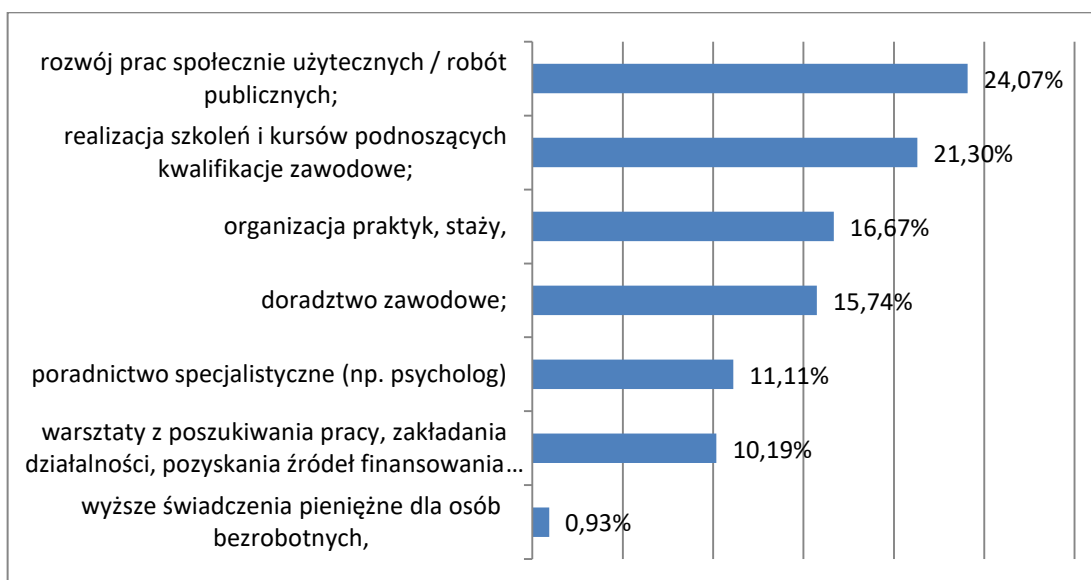
Podobnie jak w przypadku osób starszych – zdaniem mieszkańców – najistotniejszym wsparciem w stosunku do osób niepełnosprawnych jest wsparcie usługowe realizowane poprzez usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, pracę Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej czy też wsparcie wolontariuszy. Kolejne preferowane działania dla osób niepełnosprawnych to wyższe świadczenia pieniężne oraz rozwój wsparcia rzeczowego. Respondenci zauważyli również potrzeby opiekunów osób niepełnosprawnych wskazując na

potrzebę realizacji wsparcia wytchnieniowego (zastępstwo opiekuna w sprawowaniu opieki) oraz organizację grup wsparcia dla tej grupy osób.

Pytanie 7

Jakie formy wsparcia należy realizować celem wsparcia osób bezrobotnych?

- rozwój prac społecznie użytecznych / robót publicznych;
- realizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- organizacja praktyk, staży,
- warsztaty z poszukiwania pracy, zakładania działalności, pozyskania źródeł finansowania działalności;
- doradztwo zawodowe;
- poradnictwo specjalistyczne (np. psycholog)
- wyższe świadczenia pieniężne dla osób bezrobotnych,

Wykres 25. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Jakie formy wsparcia należy realizować celem wsparcia osób bezrobotnych?

Pytanie 8

Jakie działania należałoby podjąć/realizować aby poprawić funkcjonowanie rodzin, w których występuje problem uzależnienia (alkohol, środki psychoaktywne, internet itd.)?

- rozwój darmowego poradnictwa specjalistycznego (psycholog, terapeuta);
- organizacja grup wsparcia dla członków rodziny osoby uzależnionej;
- organizacja grup wsparcia dla osób uzależnionych / klubów AA
- kampanie społeczne i informacyjne dotyczące problemów uzależnień;
- warsztaty dla rodziców z zakresu uzależnień wśród dzieci;
- rozszerzenie zakresu świadczeń realizowanych przez Punkt Konsultacyjny o uzależnienia behawioralne oraz uzależnienia od środków psychoaktywnych;

- wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin z problemem uzależnienia;
- organizacja czasu wolnego dzieci (świetlice, kolonie, półkolonie)

Wykres 26. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Jakie działania należałoby podjąć/realizować aby poprawić funkcjonowanie rodzin, w których występuje problem uzależnienia (alkohol, środki psychoaktywne, internet itd.)?”

W przypadku problemu uzależniania respondenci ponownie dużą wagę przywiązali do działań związanych z udzielaniem specjalistycznego poradnictwa. Wskazano również na konieczność organizacji czasu wolnego dzieci. Podobnie jak w przypadku problemów opiekuńczo-wychowawczych wysoko oceniona została potrzeba przeprowadzenia warsztatów dla rodziców z zakresu szeroko rozumianych uzależnień wśród dzieci. Respondenci wskazali również na potrzebę organizacji grup wsparcia zarówno dla samych osób uzależnionych jak i członków rodzin.

Pytanie 9.

Jakie działania należałoby realizować celem wsparcia osób bezdomnych?

- rozwój świadczeń w postaci rzeczowej (posiłki, odzież);
- praca socjalna;
- streetworking;
- rozwój i wsparcie placówek całodobowych;
- bezpłatna terapia uzależnień;
- bezpłatne poradnictwo specjalistyczne (np. psycholog).

Wykres 27. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: *Jakie działania należałoby realizować celem wsparcia osób bezdomnych?*

Według ankietowanych główne działania skierowane dla osób bezdomnych powinny być realizowane przez pracownika socjalnego w ramach prowadzonej pracy socjalnej z drugiej strony świadczenie o podobnym charakterze jaką jest streetworking sklasyfikowany został na ostatniej pozycji. Kolejną istotną kwestią jest rozwój i wsparcie placówek całodobowych dla osób bezdomnych (ogrzewalni, noclegowni, schronisk – w tym z usługami opiekuńczymi) oraz pomoc niepieniężna związana ze świadczeniami rzeczowymi np. w formie posiłku czy też odzieży.

V. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie.

Zastosowanie metody analizy SWOT pozwala na w miarę przejrzyste wyodrębnienie kluczowych czynników mających wpływ na rozwój sfery społecznej. W metodzie tej wykazuje się czynniki wewnętrzne, tj. silne i słabe strony naszej gminy jako badanego podmiotu oraz czynniki zewnętrzne, tj. szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu gminy.

W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na jego terenie.

Dlatego jako mocną stronę uwzględniono zainteresowanie naszych władz promowaniem polityki społecznej w skali gminy.

Z oczywistych względów analizę ograniczono do wyodrębnienia czynników bezpośrednio związanych ze sferą społeczną.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz planowanych działań.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- mocne strony – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabe strony - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse –zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia –zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze zdiagnozowane problemy społeczne na poziomie gminy, • dobry kontakt pracowników socjalnych z podopiecznymi ośrodka w ramach prowadzonej pracy socjalnej i przez to dobrze zarysowana skala potrzeb podopiecznych ośrodka, • rozwój nowych form wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i ich rodzin, • dobra współpraca i zaangażowanie poszczególnych instytucji funkcjonujących na terenie gminy, pracujących na rzecz rodzin, • funkcjonujące stowarzyszenia działające na rzecz mieszkańców, • aktywne środowisko seniorskie, • dobra dostępność opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego, • aktywna działalność GOK. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak placówek dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, • ograniczony dostęp do usług medycznych dzieci i młodzieży (specjalistycznych, w szczególności psychiatry, terapeuty uzależnień) • limitowanie usług zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych; • brak miejsc opieki w Zakładach Opiekuńczo Leczniczych; • brak wsparcia osób starszych w ramach systemu opieki zdrowotnej w miejscu zamieszkania (rehabilitacja, długoterminowa opieka pielęgnarska) • brak placówek opieki dla dzieci do lat 3, • niedostateczna komunikacja publiczna z sąsiadującymi miastami;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskiwania funduszy ze środków zewnętrznych, • rozwój nowoczesnych form opieki (np. teleopieka), • wzrastająca świadomość potrzeb aktywności fizycznej i intelektualnej wśród osób starszych, • rozwój świadczeń pieniężnych dla osób niepełnosprawnych, • spadek bezrobocia, 	<ul style="list-style-type: none"> • starzenie się społeczeństwa, • spadek liczby urodzeń, • ryzykowne zachowania wśród młodzieży, • zaniedbywanie zdrowia psychicznego, • negatywne konsekwencje związane z rozwojem nowych technologii (cyberprzemoc, uzależnienia), • osłabienie więzi rodzinnych i poczucia odpowiedzialności za zabezpieczenie potrzeb członków rodziny, • przenoszenie ciężaru opieki nad członkami rodziny na instytucje, • wzrost uzależnień od środków psychoaktywnych, • zlecanie nowych zadań gminie bez zapewnienia dofinansowania ze środków centralnych,

VI. WNIOSKI Z DIAGNOZY – OKREŚLENIE KLUCZOWYCH PROBLEMÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Zebrzydowice, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- 1) Wzrost kosztów życia, które może prowadzić do **wzrostu osób żyjących w ubóstwie**. Jak wskazano w diagnozie ubóstwo w dalszym ciągu jest najczęstszą przesłanką zwracania się o wsparcie do ośrodka pomocy społecznej. Jest to także drugi – po długotrwałej chorobie – problem wskazany w ankietach skierowanych do mieszkańców.
- 2) **Niekorzystne zmiany demograficzne** – spadek liczby mieszkańców gminy, w tym liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, któremu towarzyszy wzrost udziału osób starszych w populacji gminy; zmiany te, prowadzące do starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności, wymagają m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnością, w tym podjęcia działań w kierunku rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania wsparcia osobom z niepełnosprawnością w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia.
- 3) **Trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych** oraz potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności, co wymaga m.in. dalszego edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, zapewnienia dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., a także zwiększenia dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwijania i utrzymania placówek wsparcia dziennego;
- 4) **Zagrożenie problemami uzależnień**, w tym uzależnień związanych z rozwojem nowych technologii, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez rozszerzenie oferty punktu konsultacyjnego) oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu powołania grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień.
- 5) **Zagrożenie problemem przemocy zarówno domowej jak i cyberprzemocy** realizowanej za pośrednictwem nowoczesnej technologii.

VII. MISJA I CELE GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

3. MISJA POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY ZEBRZYDOWICE.

Misja wskazuje naczelny cel polityki społecznej w Gminie Zebrzydowice, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych. Misja powinna oddawać aspiracje mieszkańców i stanowić czynnik integracji lokalnej społeczności wokół zasadniczych spraw służących długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy. Misja to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz ich różnymi reprezentantami.

Priorytetem działań gminy jest dążenie do zapewnienia mieszkańcom możliwie jak najwyższego poziomu życia i stworzenie im warunków do wszechstronnego rozwoju. Nie można jednak zapomnieć o tych, którzy z różnych przyczyn nie biorą udziału w postępujących procesach rozwoju i awansu.

Solidaryzm społeczny nakazuje pamiętać o tych osobach, zaś standardem powinno być bytowanie osoby ludzkiej w warunkach szanujących jej godność.

Pomimo przededefiniowania poszczególnych potrzeb i problemów, misja polityki społecznej określona w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zebrzydowice na lata 2018-2024 pozostaje w dalszym ciągu aktualna, Jest nią:

Wspieranie lokalnej społeczności w jej działaniach na rzecz podnoszenia jakości życia oraz zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy.

4. CELE STRATEGII

CEL STRATEGICZNY I – Rozwój wsparcie osób i rodzin **zagrożonych ubóstwem**, oraz realizacja przedsięwzięć zapobiegających wykluczeniu społecznemu całych rodzin

Lp.	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania	Planowany budżet
1	Bieżąca diagnoza potrzeb osób dotkniętych ubóstwem	2025-2030	GOPS	Liczba przeprowadzonych diagnoz	6	Działanie niefinansowe	
2	Działania polegające na udzielaniu doraźnej i stałej pomocy w formie pieniężnej – zasiłków z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, zasiłków i stypendiów dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym i innych.	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	300	Środki własne gminy, dotacje z budżetu państwa	3 500 000
3	Refundacja posiłków dla dzieci w szkole i przedszkolu,	2025-2030	GOPS, szkoły	Liczba osób objętych wsparciem	100	Środki własne gminy, dotacje z budżetu państwa	200 000
4	Organizacja wypoczynku letniego dzieci i młodzieży	2025-2030	GOPS, GOK, szkoły,	Liczba osób objętych wsparciem	70	Środki własne gminy,	100 000
5	Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, w celu wypracowania motywacji do zmiany	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	100	Działanie niefinansowe	
6	Monitorowanie aktywności zawodowej osób skierowanych do pracy objętych pomocą społeczną.	2025-2030	GOPS	Liczba osób monitorowanych	50	Działanie niefinansowe	
7	Organizacja praktyk i staży dla osób bezrobotnych	2025-2030	UG, Szkoły,	Liczba osób dla	20	Działanie niefinansowe	

			GOK, GOPS	których zorganizowano praktyki / staże			
8	Wspieranie inicjatyw służących powstawaniu i prowadzeniu różnorodnych podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorczości socjalnej na terenie gminy.	2025-2030	UG, GOPS	Liczba podmiotów, z którymi podjęto współpracę	2	Działanie niefinansowe	
9	Organizowanie pomocy psychologa w celu eliminacji negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia oraz zwiększenia motywacji do zmiany.	2025-2030	GOPS,	Liczba osób, którym udzielono wsparcia	50	Środki własne gminy	150 000
10	Działania informacyjne i konsultacyjne dla bezrobotnych poszukujących pracy	2025-2030	GOPS, PUP,	Liczba osób, którym udzielono wsparcia	100	Środki własne gminy, dotacje z budżetu państwa	30 000

CEL STRATEGICZNY II – Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych w codziennym funkcjonowaniu poprzez prowadzenie działań na rzecz ich integracji społecznej

Lp.	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania	Planowany budżet
1	Diagnoza potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych oraz dążenie do ich zaspokajania	2026, 2028, 2030,	GOPS, UG,	Liczba przeprowadzonych diagnoz	3	Środki własne, Środki UE	20 000
2	Podniesienie dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	40	Środki własne, Budżet państwa Środki UE	500 000
3	Rozwój wsparcia realizowanego przez Asystenta Osoby Niepełnosprawnej / Asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	30	Środki własne, Budżet państwa Środki UE	800 000
4	Wsparcie opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez rozwój i realizację usług opieki wytchnieniowej	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	30	Środki własne, Budżet państwa Środki UE	700 000
5	Rozwój teleopieki	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	60	Środki własne, Budżet państwa	120 000
6	Rozwój usług sąsiedzkich	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	20	Środki własne, Budżet państwa Środki UE	200 000

7	Wsparcie materialne dla osób samotnych w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych zagrożonych ubóstwem.	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	50	Środki własne, Budżet państwa	600 000
8	Wsparcie działalności placówek dziennych dla osób starszych i niepełnosprawnych	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	1	Środki własne Budżet państwa Środki UE	500 000
9	Wsparcie dla oddolnych inicjatyw integracyjnych i kulturalnych osób starszych i niepełnosprawnych	2025-2030	GOPS, UG, GOK	Liczba wspartych inicjatyw	4	Środki własne Budżet państwa Środki UE	300 000
10	Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	80	Działanie niefinansowe	
11	Współpraca i wsparcie organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	2025-2030	GOPS, UG	Liczba podmiotów objętych wsparciem	3	Środki własne Budżet państwa Środki UE	300 000
12	Włączenie usług transportowych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, do oferty usług społecznych.	2025-2030	GOPS, UG	Liczba osób korzystających z usług transportowych.	70	Środki własne Budżet państwa	250 000

CEL STRATEGICZNY III – Rozwój wsparcia dla rodzin z dziećmi celem zapobiegania występowania problemów opiekuńczo – wychowawczych

Lp.	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania	Planowany budżet
1	Zapewnienie rodzinom z problemem opiekuńczo-wychowawczym wsparcia Asystenta rodziny	2025-2030	GOPS	Liczba rodzin objętych wsparciem	30	Środki własne budżet państwa	400 000
2	Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo - wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	2025-2030	GOPS oraz podmioty współpracujące	Liczba osób objętych wsparciem	40	Działanie niefinansowe	
3	Podejmowanie działań w zakresie wsparcia rodzin z dziećmi w formule interdyscyplinarnej.	2025-2030	GOPS, Policja, szkoły, sąd, GKRPA, placówki pieczy zastępczej	Liczba osób objętych wsparciem	20	Działanie niefinansowe	
4	Rozwój wsparcia specjalistycznego dla rodzin z dziećmi (psycholog, psychoterapeuta, psychiatra)	2025-2030	GOPS, UG, Szkoły	Liczba osób objętych wsparciem	100	Środki własne, budżet państwa Środki UE	200 000
5	Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną oraz w zakresie zaspokojenia potrzeb	2025-2030	GOPS, GKRPA, Szkoły,	Liczba zrealizowanych szkoleń	6	Środki własne gminy, Budżet państwa Budżet	15 000

	dzieci.					Województwa Śląskiego	
6	Organizacja i finansowanie czasu wolnego oraz wypoczynku letniego i zimowego dzieciom.	2025-2030	GOPS, Szkoły, GOK,	Liczba dzieci i młodzieży objętej wsparciem	70	Środki własne gminy Środki UE	100 000
7	Finansowanie miejsc pobytu w ośrodkach wsparcia dla bezdomnych kobiet z dziećmi oraz kobiet w ciąży	2025-2030	GOPS	Liczba osób, którym sfinansowano pobyt w placówkach	10	Środki własne gminy	120 000
8	Organizacja zajęć edukacyjnych dla rodziców (warsztaty rodzicielskie, szkoła dla rodziców)	2025, 2027, 2029,	GOPS,	Liczba osób uczestniczących w zajęciach	30	Środki własne gminy	20 000
9	Rozwój samopomocowych grup wsparcia dla rodziców.	2025 - 2030	GOPS	Liczba osób uczestniczących w zajęciach	10	Środki własne gminy	12 000
10	Stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	2026-2030	UG	Liczba	30	Budżet państwa Środki UE	1 500 000
11	Kontynuowanie funkcjonowania Świetlicy Środowiskowej w Kaczycach oraz powstawania kolejnych placówek wsparcia dziennego.	2025-2030	GOPS	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	100	Środki własne	500 000
12	Organizowanie, wspieranie i promocja imprez oraz wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	2025-2030	GOK, Szkoły	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć	12	Środki własne gminy, Budżet państwa Środki EFS,	100 000

CEL STRATEGICZNY IV – Poprawa skuteczności wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy

Lp.	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania	Planowany budżet
1	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej.	2026, 2028, 2030	GOPS, Policja,	Liczba przeprowadzonych diagnoz	3	Środki własne	18 000
2	Pomoc rodzinom doznającym przemocy domowej w ramach procedury „Niebieskie Karty”	2025-2030	GOPS, Policja, GKRPA, szkoły, służba zdrowia, sądy, PCPR	Liczba rodzin objętych wsparciem	120	Działanie niefinansowe	
3	Prowadzenie działalności terapeutycznej, edukacyjnej, informacyjnej w zakresie problematyki przemocy domowej	2025-2030	GOPS, Policja, GKRPA, szkoły, służba zdrowia, sądy, PCPR	Liczba przeprowadzonych działań	6	Środki własne	18 000
4	Podnoszenie kompetencji do udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie wśród: pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych, lekarzy, pielęgniarek, funkcjonariuszy Policji, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	2025-2030	GOPS	Liczba przeprowadzonych szkoleń	6	Środki własne,	18 000
5	Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy w tym cyberprzemocy	2025-2030	GOPS, Policja, GKRPA, szkoły, służba zdrowia, sądy, PCPR	Liczba osób objętych wsparciem	60	Działanie niefinansowe	

6	Prowadzenie działań informacyjno edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy – Szkoła dla rodziców	2025, 2027, 2029,	GOPS, Szkoły, GKRPA,	Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych	3	Środki własne	9 000,00
7	Rozwój dostępności poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, mediator)	2025-2030	GOPS, Starostwo Powiatowe w Cieszynie	Liczba osób dotkniętych przemocą, które skorzystały z poradnictwa	60	Środki własne	120 000

Cel strategiczny V – Rozwój wsparcia kierowanego dla rodzin mającego na celu przeciwdziałanie uzależnieniom.

Lp.	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania	Planowany budżet
1	Identyfikacja potrzeb i problemów związanych z uzależnieniem.	2026, 2029,	GKRPA	Liczba przeprowadzonych diagnoz	2	Środki własne	10 000
2	Propagowanie wiedzy na temat uzależnienia i współuzależnienia.	2025-2030	GKRPA, GOPS,	Liczba przeprowadzonych działań	3	Działanie niefinansowe	
3	Wdrożenie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży – organizacja akcji informacyjnych i profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w szkołach.	2025, 2027,	GKRPA, Szkoły, Policja,	Liczba przeprowadzonych form profilaktycznych	6	Środki własne	18 000
4	Organizacja szkoleń dla podmiotów zaangażowanych w pomoc rodzinom z problemem uzależnienia w szczególności w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.	2025-2030	GKRPA, GOPS,	Liczba zrealizowanych szkoleń	6	Środki własne	15 000
5	Prowadzenie pracy socjalnej z osobą uzależnioną – motywowanie do podjęcia leczenia i uczestnictwa w grupach wsparcia, zmiany postawy i zachowań	2025-2030	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	50	Działanie niefinansowe	

	społecznych, rodzinnych i zawodowych.						
6	Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	2025-2030	GKRPA	Liczba skierowanych wniosków do sądu	50	Środki własne	20 000
7	Dofinansowanie działalności podmiotów propagujących zdrowy tryb życia.	2025-2030	UG, GKRPA	Liczba wspartych podmiotów	3	Środki własne	200 000
8	Inicjowanie powstawania oraz wspieranie grup samopomocowych dla osób uzależnionych oraz ich rodzin	2025-2030	GKRPA, GOPS	Liczba powstałych grup	2	Środki własne	12 000
9	Edukacja rodziców w zakresie zapobiegania problemom uzależnienia wśród dzieci	2025-2030	GKRPA, GOPS, Szkoły	Liczba przeprowadzonych różnych form edukacji	4	Środki własne	50 000
10	Kontynuacja pracy oraz finansowanie Punktu Konsultacyjnego przy urzędzie gminy	2025-2030	UG, GKRPA	Liczba osób objętych wsparciem Punktu	50	Środki własne	100 000
11	Realizacja programów profilaktycznych związanych z tematyką uzależnień wśród młodzieży w szkołach,	2026 ,2028,2030	Szkoły	:Liczba zrealizowanych przedsięwzięć	3	Środki własne	30 000

12	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu	2026,2028,2029	GKRPA	Liczba zrealizowanych szkoleń	3	Środki własne	9 000
13	Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	2025-2030	GOPS, GKRPA, Szkoły	Liczba zorganizowanych form wypoczynku	6	Środki własne	90 000
14	Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, w tym prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz spożywania alkoholu w trakcie ciąży.	2025-2030	GKRPA, Policja, GOPS	Liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych	6	Środki własne	12 000
15	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, służących profilaktyce rozwiązywania problemów uzależnień.	2025-2030	GKRPA, Policja, GOPS, Szkoły	Liczba kampanii	3	Działanie niefinansowe	
16	Kontynuowanie działalności Placówki Wsparcia Dziennego Świetlica Środowiskowa w Kaczycach	2025-2030	GOPS, GKRPA	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	100	Środki własne	500 000

VIII. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami.

Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione wskaźniki monitoringowe.

Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych gminy, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych.

Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności ośrodka.

Końcowa ewaluacja posłuży samorządowi Gminy Zebrzydowice do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej gminy w kolejnych latach.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych.

Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

IX. ZMIANY I AKTUALIZACJE STRATEGII

Wprowadzanie zmian zapisach Strategii jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Zmiany te nie powinny jednakże dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii.

Gmina przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, zmiany prawa w szczególności wprowadzające nowe obowiązki po stronie gminy czy też nowe formy wsparcia jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji Strategii powinno uwzględniać się nie tylko istniejące zapisy Strategii, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć.

Bezpośrednim koordynatorem jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W myśl art. 16b ust. 2 cytowanej ustawy strategia winna zawierać w szczególności:

1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;

2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;

3) określenie:

a) celów strategicznych projektowanych zmian,

b) kierunków niezbędnych działań,

c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowanych

d) wskaźników realizacji działań.

Mając powyższe na uwadze, podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2030 jest w pełni uzasadnione.